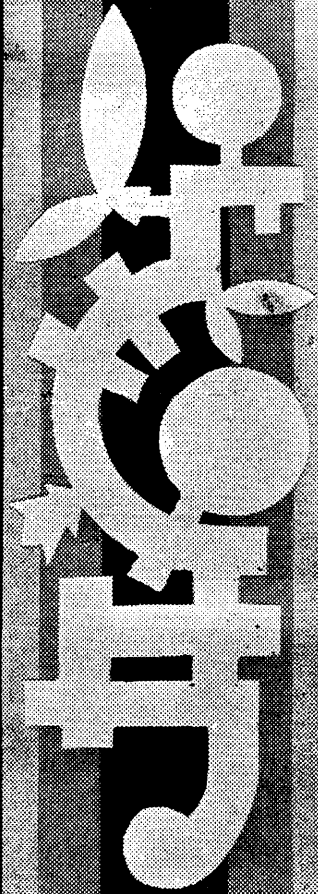

ROMANIAN

Nr. 19
1. okt.

ROMANIAN

4100 30 580 TL

Kas iluravi on tarvilik?

Sageli võib kuulda väiteid iluravi tarbetusest. Olevat asjata tarvitada kreeme ja puudrit, mõned väidavad neid olevat isegi kahjuliku. Viimase väite ümberlukkamiseks on tarvis vaid pisut uurida iluraviks tarvitata- vate abinõude koosseisu.

Kreemid sisaldavad mitmeid naha- le otse tarvilikke aineid, nagu cho- lestiriini, mis soodustab rakukeste arengut ning mõningaid happeid, milliste abil kõrvaldatakse nakkus- hädaoht naha kaudu, kuna need moodustavad õhukese, kaitseva katte naha- le. Rasvained, milliseid naharavi kreemides tarvitatakse, on natu- raalset laadi, toodeldud vaalaskala rasvast. Erakorralisena peab maini- ma vitamiinide kasutamist kree- mides, mis Ameerikas juba ammu teostatud, kuid meil seni vaid ühes kreemis „Lidos“ reklameeritud. Mainitud kreem sisaldab D-vitamiini ning omab seetõttu loomulikult naha

ravimisel suure tähtsuse. Kui vaa- delda kreeme iluravi vahendeina, siis jõuame otsusele, et nad ei ole nii- palju ilu kui just ravi abinõud.

Desinfitseerivateabinõudena näo- ravi juures on tarvitusel eau de cologne'id, mis sisaldavad piiritust. Selliseid valmistatakse lõhnadega ja lõhnadeta. Lõhnaliste kõlnevete arendamisele on erilist tähelepanu pööranud A/S „Odor“, kelle toode- detest mõned on muutunud väga po- pulaarseteks. Uusim lõhnaline kõlne- vesi „Crép de chine“ on omapärane värske ja püsiva lõhnaga ning val- mistatud silmaspidades eriti nõud- likku maitset. Sama vabrikuga „Kö- nigsflieder“ on oma loomuliku si- relilõhnaga kujunenud kevadest unistavate inimeste lemmiklõhnaks. „Chypre“ on sort, millist armasta- vad nii mehed kui naised, sest selles peitub tugevalt haarav, ui- mastav lõhn. Huvitava kombel on

vabrik osanud leida retsepti „L' Origan'ile“, mis suurimal määral sarnaneb kuulsale Prantsuse tootele. „Narcisse“ on ilusate, enesekindla- te naiste lõhn, mille kasutamisel on määrav isikupärasus. Puhtdesin- fitseerivad kõlnevied on „Odori“ musta etiketiga double ja triple, millistesse on pandud nii palju pii- ritust, kui seda meditsiinilised tingi- mused nõuavad.

Puudrite mitmekesisus on tingi- tud näonaha laadist. Lisaks tavalisi- le puudreile, milledest „Odori“ Bouquet ja Jaapani puuder on saa- vutanud hellitud naiste poolehoiu, leidub veel erilisi lapsepuudreid, hi- gipudreid (naised peaksid seda kasu- tama rohkem!), vedelat puudrit, mis ei kao kehalt ballisaali kuumu- ses, kivipuudrit ja teatripuudreid, mis koos „Odori“ teatriminkidega on tõrjunud eemale vastavad välis- maised tooted.

Ühe ajupoolega inimene

Mõni kuu tagasi Wiini ülikooli- kliinikus võeti ühe naise juures et- te operatsioon. Arstid leidsid haig- el olevat peaaegu pahaloomulise kasvaja. Kui pealuu oli trepanireeritud, siis selgus, et kasvaja on haa- ranud kogu parempoolse peaja ja kasvaja kõrvaldamisest ei saa jut- tugi olla.

Sarnastel juhtudel kirurgid jäta- vad haiged nende enese saatuse hoo- leks. Kuid seekord otsustas lõikust toimiv professor katsuda õnne: ku- na kindlat surma ootaval haigel enam millegagi riskeerida ei olnud, lõikas professor välja kogu parem- poolse peaja.

Haige ärkamist narkoosi alt arstid ootasid suure hirmuga: nad olid kindlad, et haige ärkab kui mitte täielise idioodina, siis igal juhul poolsandina, kelle psühho-füsioloogi- lised funktsioonid tugevasti on hal- vatud.

Kuid arste tabas meeldiv üllatus: ärgates haige tundis kõiki juuresoli- jaid, ajas nendega mõistlikku juttu ja mõne päeva pärast juba luges raamatuid ja ajakirjandust ning tõu- sis voodist üles, nagu ei oleks vahe- peal juhtunud midagi erilist.

Hiljuti demonstreeriti seda oma- pärast haiget Viini Arstide Seltsis.

Välimuselt naine on täiesti normaalne ja ainult üksikasjaline uurimine teeb ilmsiks mõnesuguseid defekte. Nii ei tunne pahempoolne ninasöör- me haisu, silmadel puudub reljeefi- võime, mõnes kohas nahk ihul ei ole tundlik jne. Kuid see kõik on tühi- ne võrreldes sellega, mis operatsi- oonile oleks pidanud teaduse sei- sukohalt järgnema: ühe kehapoole täieline halvatus, suure osa psühhi- lise funktsioonide ärajäämine jne.

Suurem osa professoreid, kes lä- bivaatas „ühe ajupoolega naist“, se- letavad seda mõistatust asjaoluga, et kauase haigeoleku tagajärjel pahempoolne, s. o. peaja terve pool, jõudis enamvähem kõik need funktsioonid oma peale võtta, mis olid täi- ta parempoolsel peajul. Seega siis kirurgi nuga kõrvaldas tegelikult ai- nult väljasurnud koorma, millel or- ganismi psühho-füsioloogilises elus enam mingit osa etendada ei olnud.

„Romaanis“ nr. 17 ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnad.

P a r e m a l e : 1. Binoom. 5. Epohh. 9. Eskort. 14. Ori. 15. Ora. 16. Üüü. 18. Een. 19. Rö. 21. Avarii. 22. Püh- vel. 23. Ai. 24. Aias. 26. Ats. 27. Ove. 28. Losu. 30. Kst. 32. Ikete. 34. Uim. 35. Aga. 37. Isu. 38. Lia. 40. Ava- meelne. 42. Oom. 44. Sosin. 46. Alk. 47. Esvia. 49. Komandas. 51. Atestaat. 52. Aur. 53. Oli. 54. Tammistu 59.

Etendama. 63. Siion. 64. Pea. 66. En- nak. 67. Ale. 68. Akvaarium. 70. Aga. 72. Ira. 73. Tal. 75. Lao. 77. Suits. 79. Iva. 81. Aine. 83. Kop. 84. A O E. 86. Önar. 87. Mm. 88. Praaki. 90. Jõe- suu. 91. Oi. 93. Eie. 94. Oad. 95. Are. 96. Une. 98. Datlid. 99. Liide. 100. Osavus.

A l l a : 1. Barakk. 2. N O. 3. Oras. 4. Oiv. 5. Eriti. 6. Paiskama. 7. Hüpo- teek. 8. Hüüve. 10. See. 11. Kell. 12. On. 13. Triumf. 15. Ora. 17. Ühe. 20. Öis. 23. Asi. 25. Ateism. 29. Ou- dova. 31. Aga. 33. Ese. 36. Aviaatika. 37. Instituut. 38. Loo. 39. Aia. 41. Elu. 42. Ost. 43. Mia. 44. Skits. 45. NNNIN. 47. Esine. 48. Ataak. 50. Suu. 51. Ale. 55. Aia. 56. Miljon. 57. Moe. 58. Lea. 60. DNA. 61. Angiin. 62. Maa. 64. Pahupidi. 65. Arutajad. 68. Aru. 69. Mai. 71. Alamad. 74. Pariis. 76. Aim. 77. Sokol. 78. Sõõre. 80. Vao. 82. Epil. 83. Kao. 85. E E E. 86. Öuna. 89. Rei. 91. Üus. 93. Et. 97. E V.

Maagilised ristsõnad.

1. Atakama. 2. Iob. 3. Korsika. 4. Ike. 5. Araabia.

Hauapealkiri.

42.375 korda.

Autasusid said.

A. Lemm. E. Ott, A. Gustavson, O. Peil, U. Reili, J. Stamm, O. Sokk, E. Smeil, J. Savi.

Tähelepanu
15. oktoobril
Siis ilmub jälle värske
„ROMAAN“

ROMAAN

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Nr. 19 (301)

1. OKTOOBER 1934

13. aastakäik

Leonid Andrejev

ETTEVAATAMATUS

Preester sõitis jaama kaks tundi enne rongi äraminekut. Kodust ta asus teele, kui päike parajasti tõusis, ja sõitis kolmkümmend verra kanepipõldude, metsade ja niitude vahel, mispärast temast hoo-vas kanepi, õite ja maantee tolmu lõhna. Jaamas lehkasid kivi-sõe, õli ja päikese käes kuumenenud raua lõhna. Sulane, kellelt levisid samasugused lõhna-d kui preestrit, kuid peale selle veel hobu-sesõnniku, higi ja tö-kati lõhna, keeras sõi-dukri kahel kül-g-rattal järsult ümber, kohendas istet ja sõi-tis minema, ning isake jäi üksinda oma kompsukese, vihmavarju ja toiduks kaasavõetud kookidega. Viivuks muutus isake meel nukraks, ja ta hõikas nõrga tenoriga:

„Iivan, aa Iivan!“

Ent sulane oli juba kaugel ja ei kuulnud. Korraga muutus preester rõõmsaks: sellest, et on üks sellises võõras ja iseäralikus kohas, ja sellest, et sõidab linna, ja selgest, pilvedeta taevast, mis üle raudkatuse sinetas laialt ja rahustavalt. Alul ta istus viisakalt pingil, tundes meeldivalt, et viibib juba selle keeruka ja kannatamatu-uudishimuliku võimuses, mida nimetatakse rongiks ja raudteeks. Kuid et jaamas ei olnud ainsamatki hinge, siis muutus kuraasikaks ja hakkas kõikjal ettevaatlikult ringi vaatama. Pistis pea puhvetisse: Seal asetseb pikk laud, marmorkattega, mida mõõda ronisid kärbsed. Aupaklikult vaatas telegraafi-ruumi: ka seal ei olnud kedagi, aparaat üksi plõgistas midagi, poetades välja pikka valget linti. Isake raputas pead, kõhatas ja lausus:

Leonid Andrejev,

kelle surmast möödus septembris 15 a.,

sündis Orlovi linnas. Lõpetas Peterburgi ülikooli õigusteaduskonna ja tegeles lühikest aega advokaadina. Juba noores eas ilmneb L. A. juures kalduvus melanhooliasse ja ta mõtleb enesetapmisele. Lugenud palju Sopenhauerit ja Nietzset — alustab ta oma kirjanduslist tegevust Moskva ajalehes „Kurjer“ kohtureporterina ja följetonistina. 1897. ilmub tema esikteos „Bergamot ja Grasjka“, mis leiab kiitva arvustuse tunnutatud suurustelt, muude hulgas ka M. Gorkilt. 1901. aastal ilmub tema juttude kogu eriraamatuna, mis tõi talle kuulsuse ja majandusliku jõukuse. Sellest ajast peale on tema kirjanduslik tegevus kroonitud lakkamatust edust.

Juba esikteoses ilmnevad tema loomingu iseloomustavamad jooned: impressionism — selge kalduvusega sümbolismi. Tema parimate tööde hulgas võiks nimetada järgmisi: „Jutt seitsmest poodust“, „Inimese elu“, „Anathema“, „Ookean“, „Juudas Iskariot“ j. t.

Käesolev jutt — „Ettevaatamatus“ pakub kujuka näite L. A. loomingu laadist, mis käsitab kunstipäraselt vormis hariliku kodaniku — „obõvateli“ kummalist elamust.

„Ülim tarkus!“
Seisatas kassa juures, kuid et kassa oli suletud ja peale tema kedagi seal ei olnud, astus jaamaesisele. Talle meeldis see esine: oli pikk, puhas, asjalik, kohati tõrvatud, kohati asfalditud, — nagu pidigi olema niisugune suur ja tähtis asi. Mitmele poole jooksid jaamaesiselt läikivad roopad, justkui hoides veel arvutute mürisevate rongide jälgi; ning kui sõita ühele poole, jõuad maailma tundmatusse lõppu, sõidad teisale — jõuad teise samasugusesse tundmatusse, samasugusesse saladuslikku lõppu. See mõte erutas isakest niivõrd, et ta peaaegu jookstes tõttas kassa juurde, kuid — suletud, ei ainsamatki inimese hinge. Ikka veel vara. „Kummaline! kummaline!“ lausus preester tähtsalt ja koguni karmilt ning liigutas energiliselt pead, kusjuures ta juustelt ja riietelt langes peent maantee tolmu. Ta astus jaamaesiselt teele, pehmele krudisevale liivale — ning silmas vedurit. Suur, must, määratud vedur. Vedur seisib varuteel ja justkui magas, — ent selles oli ilmne teesklemine. Kogu oma liikumatuse ja vaikuse juures näis vedur selle ümbruse tõsise valitsejana, karmi

Käesoleva „Romaani“ sisu:

Pool tundi piiskopi kodus.	Seitse kerjust.
Paul Pinna 50 aastane.	Seltskonna lemmikuid.
Mürk.	Kaks romaani.
Walter Schnaffsi seiklus.	Palju pilte.
Ettevaatamatus.	Moenuk.
Aleksis Kivi.	Auhinn. mõistatusi jne.

raudkoletisena, täis varjatud jõudu ning ääretut, pidurdamatut tungi. Tema, kui tahab, võib lennata maailma ühte või teise otsa, see liikumatu, määrinud rauatomp, arusaamatu rataste, korstnate ja kangide pundar.

„Kummaline!“ lausus isake rõhuga. „Kummaline!“

Ent peakohal sinetas lai, ääretu taevas ning kutsus kuhugi.

2.

Kuid nähtavasti vedur tõesti magas. Ei suitsu, ei krõbinat — täiesti kui surnud. Ja tendril ei kedagi. Oli täielik võimalus sirutada käsi ja ettevaatlikult silitada ratast. Preester tegi seda, kuid miskipärast sülitas enne sõrmedele, justkui kartes neid põletada. Sülitas veel...

Vaatas ehmunult ringi — üle tee lähed eit ja vaatab tema poole. Preester kortsutas kulme ja tegi näo, nagu kohendaks habet, võttis siniseruudulise taskurätiku ja pühkis kaua nägu: las arvab vanamoor, et higistasin. Ta tõesti higistas, tolmust ja higist jäid rätikule määrinud viirud. Eksitusse viidud eit läks ära, ja preestril oli tuline tahtmine kellelegi silmi pilgutada. Pilgutas ja naeratas: kui vaataksid praegu koguduseliikmed, — papp, aga vaat' mis teeb.

Sealsamas meenus isakesele, et kassa on ehk juba avatud, ja rongi minেকuni on tund ja veerand aega. Läbi saali läks jaamateenija ja heitis pilgu preestrile; preester noogutas talle peaga, teenija kummardas.

„Viisakas rahvas, koolitatud, mitte niisugune nagu meil,“ mõtles preester heakskiitvalt ja astus julgesti otseteed magava veduri juurde. See näis talle nüüd hea, rahuliku hobusena, ja ütleski preester justkui hobusele enne töö algust:

„Puhka, puhka. Varsti, vennakene, vead jälle.“

Vedur vaikis heasüdamlikult. Kui minna sealtpoolt, siis jaamast ei nähta. Preester haaras käepidemest, ronis, kuid kukkus. Punastas ja raputas kaua pead ning naeris kaugusesse. Mõtles, pani sirmi ja kompsukese liivale, võttis üles, pani uuesti; tõstis siis mantli ääre üles ja ronis ettevaatlikult vedurisse. Oli kõigest kolm astet, kuid preestrile näis, et viibib kui kirikutornis.

„Kummaline. Kum-ma-li-ne,“ lausus isake mõtiskleval ja karmil toonil, millel harilikult rääkis saladuslikust teadusest ja selle imedest. Ning tundes end pisut nagu õpilasena, tahtmatult silitas midagi käega. Tõeliselt ei saanud ta midagi aru vaid ainult uskust: masinade mitmekesisus, nende selgusetud suhted üksteisega, osutid, numbrid, kangid — kõik kõneles suurest tööst, keerukast ja uurivast mõttest, millestki tähtsast ja paljulubavast. Ning oli eriti meeldiv, et tema, metsataguse

küla papp, oli kõiges selles justkui asjaosaline — oma inimlikult olemuselt ja austusest teaduse vastu.

„Vaat' mis leiutasid! See on juba asi! Kummaline,“ rääkis preester ja kõõritas põlgusega vihmavarjule ja kompsukesele. Vihmavari ei paistnud talle praegu olevat sugugi tähtis, aga kui ostis, siis pidas sellest loenguid. Muidugi, tühi asi võrreldes sellega, mis siin loodud. Liigutas üht käepidet — ei midagi. Liigutas teist — korraga miski siseses kõvasti ja vedur hakkas kuidagi kahtlaselt elama. Kuskil sisiseb. Pööras pead, kummardus — sisiseb. Preester kahvatas ja süda tuksus kiirelt: tuleb äkki masinist, mis talle siis ütelda? Ettevaatlikult vajutas ta mingisugusele osale — sisisemine katkes, kuid vedur hakkas visklema: trah-trah-trahh... See on veel halvem. Abitult vaatas preester vihmavarjule ja tõmbas käepidet, — miski tõukas teda tagasi, siis edasi, siis pani harkisjalul otse seisma. Ei jõudnud isake veel rõõmustuda, et pääses, vaatas ringi — kõik ümber ujub; post ujub, vaatab tagasi — seal ujuvad sirm ja komps.

„Sõidan.“

3.

Kliriseb, müristab, tõmbleb, raskesti nihseb ja võngub — päris metsaline. Ja kuhugi puutuda ei tohi, kõik on segamini. Keeras preester midagi: vedur hüppas edasi kui kass ja tormas siis niisuguse kiirusega, et tuul undas kõrvus. Keeras veel kord midagi, tõmbas — peakohal kõlas metsik kõrvulukustav vile, peaaegu möirgamine, midagi hirmsat, lõplikult võimatut. Sõidaks, saatan, veel tasa, kuid tõstis kisa üle maailma.

„Issand!“ palus preester. Niisuguseks juhtumiks ei olnud palvetki! „Issand, Issand... Mis edasi?“

Pistis pea välja — tuul viis kübara, ja tolmused juuksed keerlesid pealael, ronisid suhu, peksid silmi. Süda lakkas ammugi peksmast — ja kuis on ta veel elus — isake isegi ei tea. Oli mingi mets. Hullumeelne mets, mis tormas tahapoole, otseselt põhjatusse hauda.

Issand! — sild. Trrr... Ei olegi enam silda, midagi ei ole. Ja maa laskus kuhugi alla, kuid preester ja vedur lendasid üles — üles.

„Issand!“ Näe poisijõmpsikas karja juures! Näe raudteevaht vehib punase lipuga, ja nägu on tal hirmust kriitvalge. Ja jälle ei ole midagi, maa on ülal ja põõsad ujuvad peakohal.

„Sirm ja koogid, kus on need? Mu koogid, koogid,“ oigab isake ja nägu tõmbub pisarast viltu.

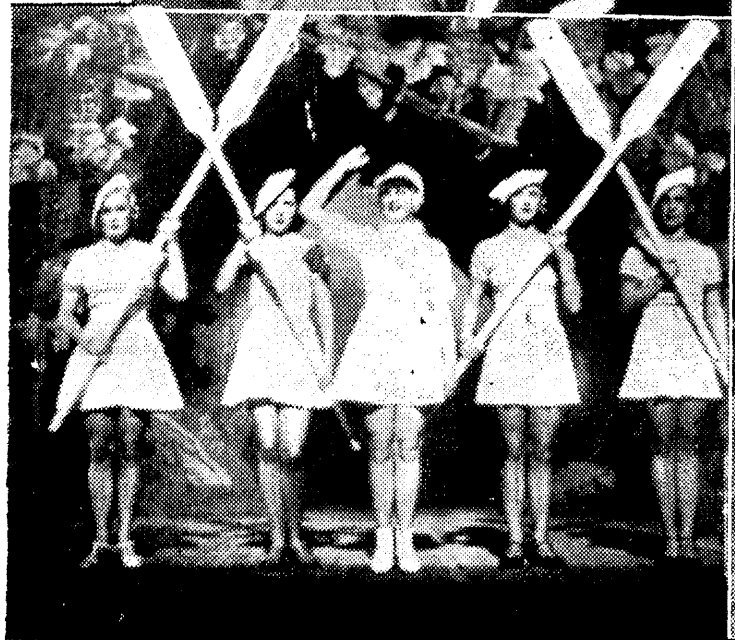
See oli õnn, see oli paradiis, see oli ääretu, uskumatu õndsus, kui ta hoidis oma kompsukest ja kooke hõlma all. Mis ajas teda kõik-

Üleval: Mitvi Laid ja Hallap.

All vasakul: Fritzi Reinike girlidega.

Paremal: Fritzi Reinike, Lüdigi ja Tõnson.

Pilte „Estonia“ teatri tänavuse operetihooaja avatükist „Doonau neiu“

jal sorima, miks puudutas masinat, keeras, ronis?

„Lontrus. Lurjus,“ sõimab preester end veenvalt, kuid samas lisab:

„Kum-ma-line.“

Jälle vilksatab punane lipp kui tulekeel — tähendab ees on oht...

Preester lakkab nägemast, lakkab kuulmast, lakkab mõistmast. Rataste müdin, lõgistamine, möödalendavad puud, tõuked, väsinud keha liigutused, mõtete katkendid, mis veel peas vilksatavad — kõik sulab üheks tundmuseks: peatumatu, julm, hullumeelne lend. Preester tunneb, et kõik tas tühineb, tardub, justkui tuul kannab kõik tundmused laiali. Kas sõidab ta ise või kannab teda vedur — ta ei tea.

See ei ole enam vedur. Vedur, see jäi jaama, aga see on — tema, kurt, kangekaelne, omas kohutavas tõelisuses sealt kuskilt altmaailmast. Selle üle on võimetud palved, on võimetud needused...

Silmapilguks, eriti tugeva tõuke mõjul, preester tuleb meelemärgusele ja karjub sobimatu häälega, millega karjutakse voorimehele:

„Seisa!“

Ja sõimleb samasuguste veidrate, mittesobivate sõnadega:

„No seisa siis, lontrus. Lurjus. Tõbras. Tõbras.“

Ning uuesti ta tardub, haaratud julmast, hullumeelsest lennust. Ta seisab, kõikudes, kohmetunud, purustatud; pea kõlgub jõuetult, ja tõlmused kortsud valgel näol tuhmuvad mõttetult — pehmelt ja armetult. Need on kortsud, mis räägivad mõnusast naerust, vaikseist naudingust, kodusest murest haigestunud lehma pärast.

Justkui vilkuv tuluke kaugest tuletornist sähvas isakesel peast läbi mõte sõidueel maha jäänud võikookidest.

Pool

—♦—
Piiskop H. B. Rahamägi mängimas mõne lemmikkomponisti töid. Ka pr. Edith Rahamägi on suur muusikaharrastaja, esitades heliloojaist Chopini, Griegi, Händeli ja teisi klassikuid.
 —♦—

Punastest Idast laenatud usuvastasest propagandast hoolimata on rahvas säilitanud oma terve tuuma, usu Kõrgemasse, kelle käes on inimlapse saatus. Huvi usuküsimuste vastu on süvenenud ka nooremas põlvkõlves, kës alul, „tormi ja tungi ajajärgul“, kuulatas marksistide utoopilisi õpetusi.

Seepärast moodustus uue kiriku juhi, piiskop H. B. Rahamäe, ametisse õnnistamine kõiki rahvakihte kõitvaks suursündmuseks. Kogudused on saanud ülemkarjase, kelle juurde nad võivad minna raskete hingeliste konfliktide puhul otsima nõuanget ja lohutust. Piiskopi inimlikud omadused on kõrge ameti teostamisel seepärast sama tähtsad kui ta kaal teoloogina. Sest Eesti kiriku liikmed otsivad kõigepealt inimest sõpra ja lohutajat. Mis on kirikupea harrastused, ta huvid ja lemmikajaviide — nendest jutustab piiskopi kodu külasthanud välisajalehe esindaja järgmist:

Toompea võimsa kiriku taga on kitsas tänav, mis viib uue piiskopi korterisse. Maja sajandeid kestnud ajalooaga. Uue kirikupea residents — aknaist sinetavale merele avaneva väljavaatega. Korteri sisustuses väljenduv rõõmus lihtsus on ka piiskop Rahamäe iseloomulikumaid omadusi. Kerged korvmööblid ootetoas, mille seinu kaunistavad päikesepaistelised akvarellid. Oma niku harmoonilisest iseloomust kõneleb massiivse kirjutuslauaga ja õpetajate poolt kingitud soliidse, kuid mugava sisustusega töötuba, milles esikoha vallutab Kristuse kõrge, valge kuju, piiskopi püha ülesande sümbol. Saalis klaver, mille ääres piiskop koos abikaasaga viidavad ülendavaid hetki. Sõo-

gituba täis valgust ja rõõmsat rahu, mis täidab kirikupea kogu korteri õhku.

Piiskop Rahamäe teesklematu sõbralikkus mõjub silmapilkselt vallutavalt. Tunned, et siin on inimene, inimene suure, sooja, mõistva südamega ja haruldaste annetega. Lähemal keskustelul selgubki, et piiskop Rahamäe harrastused on hämmastavalt mitmekülgsed.

„Siit,“ ütleb piiskop, seistes akna all, kust avaneb väljavaade merele, „võin näha vaimus oma sõpru lahe taga, Soome mandril.“

Piiskop tunneb Soome kirjandust ja kunsti, on lugenud peaaegu kõiki Juhani Aho teoseid, süvenenud Aleksis Kivi eeposte omapärasesse rütmi ja istunud tundi-dekaupa Atcumis, Helsingi kunstitemplis. Sest kunst on üks piiskopi harrastusi erasisikuna, milliseid ta liigitab järgmiselt: kunst, aiandus ja male.

Kunstist esitab uus kirikupea muusikat, kui ülendavaimat kunstivormi. Sageli kõlavad piiskopi korteri õhtuses hämaruses J. S. Bachi, Händeli, Beethoveni, Chopini ja Tschaikovsky loomingute õilsad helid. Vennasrahva heliloojaist seisab piiskopil südame lähedal Sibelius ja Merikanto ning nooremast generatsioonist Heikki Tuuli. Kodumaa heliseppadest on piiskopile lähedasi noote tagunud Enn Vörk ja Tobias.

„Kunstihoone avanäitus,“ sõnab piiskop, „mõjus minule haaravalt ja hämmastavalt. Imposantne Eesti loova kunsti saavutus. Mulle tundub, et ka kunstis puhuvad meil uued tuuled, valitseb uus vaim.“

tundi piiskopi kodus

Kodumaiste raamatute autorite toodetest on piiskop lugenud enam-vähem kõiki, kuid mõistab ta eriti E. Vilde ja A. Gailiti hinge peegeldusi.

Siirdume kõneluses teisele piiskopi lemmikharrastusele: aiandusele.

„Mul on valitseda pool miljonit olevust,“ ütleb piiskop innukalt ja külaline üritab arvutada Eesti kirku liikmete koosseisu. „Nimelt mesilasi,“ jätkab piiskop naeratahes. Ning siis jutustab piiskop ilmse armastuse ja teatava põllumehe uhkusega oma aiast Helme kihelkonnas, kus temal sumisevad usinad mesilased 21 mesipuus ja „— kes mind kunagi ei nõela!“

Aia all on piiskopil 12 hektari ja mesilased andsid läinud aastal ka 12 puuda mett. 350 õuna- ja kirsipuud kannavad igal aastal vilja oma kasvatajale ja hoolitsejale.

„Tänavu küpsesid mul esimesed uut sorti vaarikad „Preussen“,“ kõneleb piiskop elavalt, ning salajane igatsus ta silmis reedab, kuivõrd armsaks on temale saanud too Helme kihelkonna aed.

Helme kihelkonnast on pärit ka piiskopi abikaasa, sünd. Edith Hendrikson, tuntud energilise Eesti tegelase ja suurmaaomanik Hendriksoni tütar. Pr. Rahamägi kehabast õiget kõrgeima kirikuvõimu kandja abikaasat. Loomulik, ilma poosita, helduse ja headusega küllastatud hallipäine daam, kelle

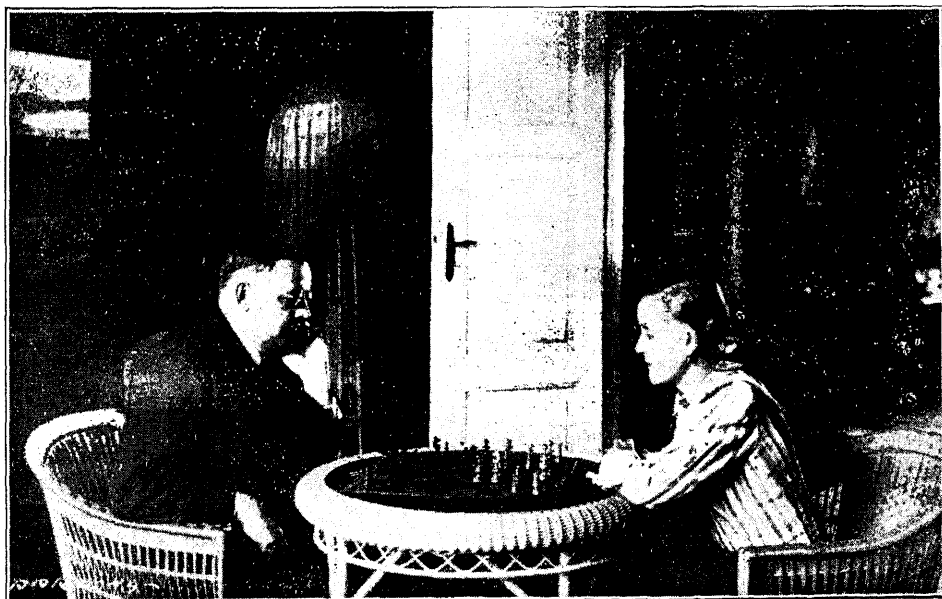
läheduses tunneb ta hingest sädelevat soojust. Harrastab vabadel tundidel muusikat ja maalimist ning usub kaljukindlalt, et suudab inimesi veenda vennluse õilsuses.

„Peame süvendama ja õilistama oma hinge, mõistma, et kõik oleme vennad ja õed Issandas, et peame üksteist armastama ja üksteisest arusaama,“ kõneleb pr. Rahamägi. Sõnad, mis tunduvad tulema kaugest minevikust, mil maailmas leidus õilsust, endaohverdust ja ilu, mil maiste hüvede taotelu ei olnud veel surmanud hinge... Pr. Rahamägi on Tallinna ärilises õhkkonnas haruldane isiksus.

Piiskopiga kõneldes kuuleme veel, et ta harrastab ka ratsutamist ja tennist. Aeg, kahjuks, ei luba neile harrastusile enam anduda. Viimast korda istus ta hobuse seljas kahe aasta eest maal, kus tal puhkuse ajal avanes võimalus harrastada ka sporti. Kui arvestada veel, et piiskop mängib malet — sagedail reisidel sobiv ajaviide, kui partner juhtub kaasas olema — siis näeme, et Eesti kirik on saanud endale juhi, kes oma laialdaste huvide põhjal suudab mõista inimeste hüvesid ja pahesid, kirgi ja nõrkusi. Ei dogmaatilisi juuksekarva poolitamisi, vaid inimlikku mõistmist! Meie kõik oleme saanud endale suure, soojasüdamelise sõbra ja pr. Rahamäes leidnud õige hingekarjase kaaslane, sügavahingelise ja õilsa.

— ◆ —
Piiskop Rahamägi maletamas oma abikaasa õe prl. Hendriksoniga.

Nagu kadunud piiskop Kukkk, nii ka H. B. Rahamägi on innukas maletaja. See on temale meeldivaks ajaviiteks pikkadel ametireisidel, sest piiskopil tuleb sagedasti veeta päevi raudteevagunis.

Kathrine Mansfield

Mürk

Kathrine Mansfield. Kui inglise romaani kirjanike hulgas käesoleva sajandi kuulsamad nimed on: Conrad, Wells, Bennett ja Galsworthy, siis kirjandusearvustajate üldise tunnustuse põhjal võib tähtsamaiks ja parimaiks lühijuttude autoreiks lugeda järgmisi: H. Bates, D. Lawrens, L. Strong ja K. Mansfield.

Post jäi väga hiljaks. Kui meie jõudsime tagasi jalutus-käigult pärast hommikueinet, ta veelgi oli tulemata.

„Pole veel, madam,“ laulis Anette, minnes tagasi kööki.

Me viisime oma tarbed söögituppa. Laud oli kaetud. Nagu alati, nähes lauda, mis kaetud vaid kahele — ainult kahele inimesele — ja pealegi nii lõpulikult, nii täiuslikult, et seal pole mingit ruumi enam kolmandale, sain nagu mingi löögi valge lina hõbedasest läikkest, briljantsetest klaasidest ja lillede lõhnast.

„See vana postimees! Mis võib temaga juhtunud olla?“ ütles Beatrice. „Pange need asjad käest ära, kallim.“

„Kus võiksid nad teile meeldida...?“

Ta tõstis oma pea, ta naeris oma magusat naeru.

„Ükskõik kus — kallim.“

Kuid ma teadsin väga hästi, et tema jaoks polnud sellist kohta ja ma oleksin hoidnud liikööripudelit ja maiustusi käes veel kuid ja aastaid, kui et riskida segada tema haruldaselt tundelist korraldusvõimet.

„Siin — ma panen nad siia.“ Ta peaaegu pillas nad lauale oma pikkades kinnastes. Siis ta võttis mu käe. „Lähme rõdule —“ ja ma tundsin teda värisevat. „See lõhn,“ ütles ta

nõrga häälega, „sealt köögist...“

Seal Beatrice vahtis alla — alla valgele teele, mille ääres kasvasid kaktused. Ta kandis valget kleiti, pärleid ümberkaela ja sinililli rinnal. Pahema käe kolmandas sõrnes ta kandis pärilsõrmust — mitte laulatussõrmust.

Ma seisin seal ta kõrval, kuid oma südame salajasemas sopolis ma oleksin andnud oma hinge, et seista tema kõrval suures, laias kirikus palmidega ja lõhnadega, teadmise, et kuski on ootamas pulmakook ja šampanjer — kui võiksin suruda laulatussõrmuse talle sõrme.

Kuid ma leidsin, et mul on võimata kitsendada tema vabadust, ta äärmist, absoluutset vabaduse tunnet.

Ta pani oma käe mulle kaela ümber; teise käega silitas ta pehmelt mu juukseid.

Kes oli ta? Ta oli — naine. Olime elanud lõunas juba kaks kuud.

Nüüd, kui öelda lühidalt, oli kell juba kakskümmend neli. Ta lebas tugitoolis ning sosistas: „Ma olen janune, kallim, anna mulle üks sidrun.“ Meeldi oleksin ma sel hetkel sidruni järele hüpanud kas või krokodilli lõugade vahele — kui krokodillid oleksid söönud sidruneid.

„Oleks mul kaks suletiiba — oleks ma üks väike lind...“ laulis Beatrice.

Ma haarasin ta käe. „Kas tahate ära lennata?“

„Mitte kaugele. Mitte kaugele, kui tee alguseni.“

„Miks sinna?“

Ta lisas: „Ta ei tule...“

„Kes? Ah see vana postimees? Kuid te ei oota ju mingit kirja.“

„Ei, kuid sellegipärast rõhub see mind. Ah!“ Äkitselt ta naeris ja surus end minu vastu. „Seal ta on — vaata — nagu sinilill.“

Ja me surusime endi põsed kokku ning vaatasime kuidas sinilill märke ronis.

„Kallim,“ hingeldas Beatrice, ta sõna näis heljuvat õhus, tungivat õhku nagu viiuli heli.

„Mis on?“

„Ma ei tea,“ naeris ta õrnalt. „Üks laine — üks tundelaine, ma oletan.“ Ma panin oma käe tema ümber. „Siis te ei lenda ära?“

Ta vastas kiirelt ja õrnalt: „Ei! Ei! Mitte miski hinna eest. Tõesti mitte. Ma armastan seda paika. Ma armastan jääda siia. Ma võiks jääda siia aastaks, ma usun. Ma pole olnud kunagi nii õnnelik kui olin need viimased kaks kuud, ning teie, kallim, olete olnud minu vastu (nii täiuslik igas asjas.“

See oli selline kiitus, ebariilik ja ootamatu, et ma tahtsin seda välja naerda.

„Jätke juba. Häälest on tunda nagu tahaksite öelda head aega!“

„Ah mõttetud, mõttetud. Te ei tohiks kõnelda selliselt isegi palavikus!“ Ta libistas oma väikese käe minu valge kuue alla ja surus minu õlga. „Te olite õnnelik, eks olnud?“

„Õnnelik? Õnnelik? Oh jumal — kui te teaksite, mida ma tunnen sel hetkel... õnnelik! Mu unistus! Mu rõõm!“

Ma haarasin ta embusse. Ja süleledes teda ma surusin oma näo ta rinnale ning sosistasin: „Kas olete minu?“ Ning esimest korda nende lootuseta kuude jooksul, mil tundsin teda, ligi arvata ka viimane kuu — tõesti — taevas — ma koguni uskusin teda absoluutselt, kui ta vastas:

„Jah, ma olen teie.“

Jalgvärava naksumine ja postimehe sammud kruusal lahutasid meid. Oli vaikne hetk. Ma lihtsalt seisin seal naeratades, peaaegu lollina. Beatrice istus toolile.

„Minge — minge kirjade järele,“ ütles ta.

Minu — ma läksin peaaegu jookstes. Kuid siiski hilja. Annette tuli rutates. „Kirju ei ole,“ ütles ta.

Minu põhjusega naeratus ajalehte vastu võttes üllatas teda. Olin metsik rõõmust. Tõstsin ajalehe kõrgele õhku ja laulsin:

„Ühtki kirja, kallim!“, tulles armastatud naise juurde, kes istus tugitoolis.

Ta vaikis hetke. Siis, haartes ajalehte, ta lausus: „Maailm unustab, kui teda unustatakse.“

On juhuseid, kus vaid sigarett on ainuke asi, mis aitab üle saada teatud hetkeist. Nüüd oli üks selliseid hetki. Panin sigareti põlema. Siis läksin ja kummardusin üle tema õla. Kuid ta pani kohe ajalehe käest.

„Seal pole midagi sees,“ ütles ta. „Midagi. On vaid mingi

mürgitamise lugu. Kas üks mees on mürgitanud või mitte oma naise — kuid sajad inimesed istuvad ametis ja kaks miljonit sõna lendab traaditeel üle maailma iga sellise juhuse puhul.“

„Rumal maailm,“ ütlesin ma, istudes ühele toolile. Tahtsin unustada ajalehe ning pöörduda tagasi, kuid juhuslikult, sellele hetkele enne postimehe tulekut. Kuid kui ta vastas, sain aru ta häälest, et moment oli libisenud ära. Ma olin valmis ootama kui tarvis viissada aastat.

„Mitte nii väga rumal,“ ütles Beatrice. „Lõpuks see ei ole paljas uudishimu miljonite inimeste poolt.“

„Ja mis see siis on, kallim?“

„Tarvidus!“ kisendas ta. „Nad on seotud üksteisega nagu haiged inimesed kunagi — nad vajavad igat teadet nende eneste juhuse kohta. Mees süüpingil võib olla süütu, kuid rahvas kohtusaalis on väga lähedane mürgitajaile. Olete kunagi mõelnud“ — ta oli kahvatu ärritusest — „mürgituste arvu üle, mis järjest toimitakse? Erakordselt võib leida abielurahvast, kes üksteist ei mürgita — abieluinimesi ja armastajaid. Oh,“ kisendas ta, „teetasside, veiniklaaside ja kohvitasside arvu, mis on mürgitatud. Arv, mis olen ise ära joonud teadlikult ja teadmata riskides. Ainuke põhjus“ — ta naeris — „miks nii palju paare selle üle elavad, seisab selles, et paljud ei julge anda küllaldast annust. See nõuab närve! Kuid see tuleb varem või hiljem. Ei ole enam tagasiminekut, kui juba esimene annus on antud. See on lõpu algus, tõepoolest — kas tunnistate seda? Saite aru, mida mõtlesin?“

Ta ei oodanud minu vastust vaid võttis sinililled ja laskunud seljakile, tõmbas need oma silmade ette.

„Minu mõlemad abikaasad mürgitasid mind,“ ütles Beatrice. „Esimene andis mulle tugevaid annuseid juba alguses, kuid teine oli päris kunstnik

„Vanemuise“ näitleja Hans Piller oma lemmiku Maimuga (prl. Hallik)

August Veske, Narva kaitseliidu orkestrijuht, pühitseb oma 45-a. muusikamehe juubelit. Sündinud 27. 5. 1877. Õppinud Narva endises suurvürst Vladimir Aleksandroviitshi nimelises muusikakoolis. Olnud hiljem Venes paljude orkestrite, nende hulgas ka Kauge-Ida keisri asemiku orkestri juht. 1923. a. asus Rakvere kaitseväge orkestri juhtima, hiljem asutas samas kaitseliidu orkestri. 1933. a. kaitseliidu orkestrijuht Narvas.

omal alal. Vähchaaval, hästi segatult, kuni ühel hommikul ärkasin ja igas kehaosas, sõrmedes ja varvastes, oli tinaraskus. See oli parajasti ajal...“

Ma ei tahtnud kuulda, et ta nii külmalt räägib oma abikaasadeist ning tahtsin hakata kõnelema, kui ta äkitselt karjus:

„Miks! Miks on see minuga juhtunud? Mis olen ma teinud? Miks tahetakse minust lahti saada... see on üks salanõu.“

Ma tahtsin talle seletada, et kõik tuleb sellest, et ta on liig täiuslik selle kurja maailma jaoks, liig peen. Ütlesin vaid väikese nalja:

„Kuid mina — ma pole tahtnud teid mürgitada.“

Beatrice naeris valjult ja hammustas üht lillevarre otsa.

„Teie!“ ütles ta. „Teie ei pea jahti kärbsselegi.“

Imelik. See jaht, ma mõtlesin. Väga kohutav.

Parajasti tuli sinna Anette kandikuga. Beatrice kummardus ettepoole, võttis äkki ühe klaasi ja ulatas mulle. Ma märkasin pärli läiget, kus peegeldus tema sõrm pärilsõrmusega. Kuidas võikski pida ma jahti nagu ta ütles?

„Ja teie,“ ütlesin ma, võttes klaasi, „kas te pole kedagi mürgitanud?“

See andis mulle ühe idee; ma tahtsin seda seletada. „Teie — teie teete just vastupidist. Millise nime peaks andma kellelegi, kes, nagu teie, täidab igaüht — ka postimeest, kutsarit, paadimeest, lilllemüüjat, mind — uue eluga, oma iluga, oma —“

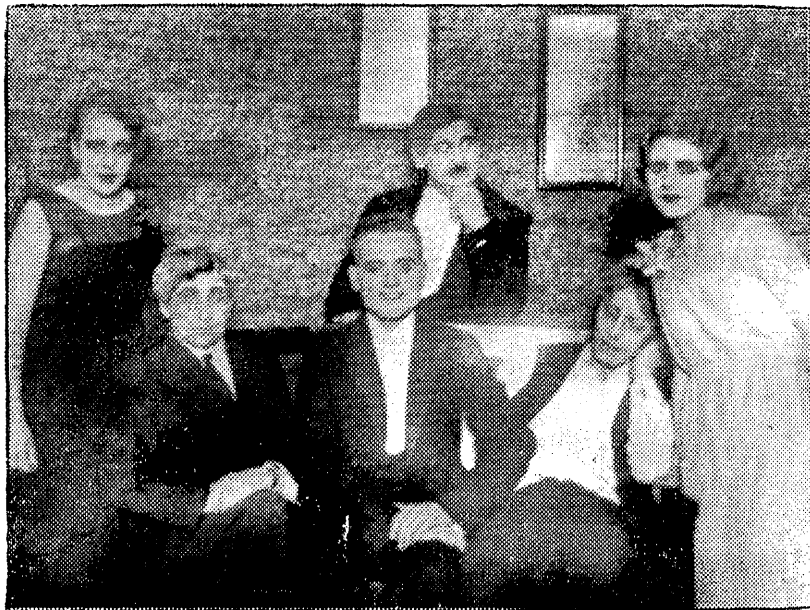
Unistades ta naeratas; unistades vaatas minu peale.

„Mida te kõik välja ei mõtle, mu armastatud kallim?“

„Ma oleksin olnud rõõmus, kui te oleksite läinud postimaja vaatama, kas on õhtupoole veel kirju. Mitte, et ma oleks nõnda oodanud, võib olla, vaid et see on lollus, kui kirjad on seal ja inimene ei saa neid kätte enne kui homme.“ Ta veeretas klaasi oma käte va-

Draamastudio uusi naisjõude. Marta Lemberg, Lilly Feldmann ja Salme Liiv.

Pärnu-Jakobi hariduse seltsi näitetrupi tegelasi näidendist „Vaene kui kirikurott“. Vasakult: A. Pöder, A. Laur, E. Gold, P. Udal, H. Jürgenson, T. Sepp.

hel. Ta ilus pea oli lastud alla. Kui ma tõstsin oma klaasi ja jõin — õigem imesin — imesin tasa, vabalt, vaadeldes seda musta pead ning mõeldes seda musta pead ning mõeldes — postimehe ja sinililled peale ja jumalagajätude peale, mis ei olegi jumalagajätud...
Taevane isa! Oli see meeltepete. Ei, see ei olnud pete. Jook tundus kibe, terav, mürgine.

Raske

Härra Benedikt oli Budapesti suure kirjastusäri omanik, Koloman — väga andekas luuletaja ja följetonist, kes aga ühtlasi oli tuntud kui vägev avansinõutaja. Benedikt sai ühel päeval Kolomanilt kiirkirja:

„Armas härra Benedikt!
Mul on auvõlg, mida pean õiendama hiljemalt homme hommikul (cherchez la femme!). Palun saatke mulle kohe 500 pengõit avanssi-minu uue roma-

Ratsa-
spordi
klubi
hooaeg
ala-
nud

Maneeshis on kuulda jälle käsklusi, kappjade lööke pehmele mullale ja ratsutajate vaimustatud hüüdeid. Hooaeg on alanud. Arvatakse, et ratsaspordi võivad harrastada vaid väga jõukad inimesed. Tegelikult maksab tund ühes hobuse ja õpetusega 2 kr. ja rõivastis pole ka enam nii konventsionaalne ja kulukas.

Pildil rühm innukaid ratsasportlasi: pr. Grossberg, Prantsuse saadiku tütreid Therese ja Francette Bruére koos klubi juhatuse liikme Tikkasega ning pr. Niggol, klubi hing, Prantsuse saadiku poja Jean Bruére'i saatel.

Juhus

ni arvel, vastasel korral on Teie südame-tunnistusel ühe inimese elu, kui ma homme enam ei ela.

Teie Koloman.

N. B. Saatke raha käskjalaga, mitte posti kaudu, sest muidu on liiga hilja!

Härra Benedikt ei kahelnud luuletaja aususes ja sellepärast — ei saatnud raha.

Sama päeva õhtul saab ta telegrammi: Seisan laetud revolvriga peegli ees. Katastroof, mille eest Teie vastust kannate, võib igal hetkel juhtuda. Saatke jalamaid kiirkäskjalaga 300 pengöt. Koloman.

„Nüüd on vist juba hilja,“ arvas Benedikt ja ei saatnud raha ära.

Järgmisel hommikul tuli kirjanik ärritatult Benedikti büroosse ja hüüdis vihaseks:

„Andke mulle siis vähemalt 20 pengöt!“

Seitse kerjust

Kaliifi ajal elas Bagdadis seitse kerjust: Hassan, Omar, Ahmed, Belib, Elim vanem, Elim noorem ja Halef.

Nad elasid palju, palju aastaid; nende habemed muutusid valgeks ja nende kondid kiduramaks.

Kord muutus taevaskõrgselt, ja erakorraliselt suur ja hele meteoor suure helendava sabaga lendas üle taevalaotuse ja kadus kuhugi lõpmatusse.

Kui kummaline loodusnähe möödus jäid kerjused tarduvalt seisma ja igaüks neist soovis midagi, sest vana usu kohaselt pidi iga soov täituma, mis meteoori lendamise puhul ette kujutati.

Hassan oli esimene, kes rääkis.

„Ma tahtsin endale rikka Husseini raha!“

„Ma tahtsin endale kõikvõimsa kaliifi vägevust!“ ütles Elim noorem.

„Ma tahtsin kõiki kaameleid, kes liiguvad Bagdadi ja mere vahel!“ tähendas Elim vanem.

„Kui ma omaksin Bagdadi kõige ilusama lossi, oleks minu südamesoov täidetud,“ fantaseeris Belib.

„Mina tahaksin olla kõige-rikkam kaamelite, lammaste ja laevade omanik,“ tunnistas Ahmed.

„Kui minule kuuluks suurvürsti kalliskivid, oleks mina rahuldatud,“ sosistas Omar.

Nii rääkisid nad hõõguvaid põsil ja sätendavalt silmil, ent Hassan vaid vaikis. Teised tahtsid, et ka tema väljendaks oma soovi, ja Hassan algas naeratades:

„Ma tahaksin olla — — — Bagdadi ainuke kerjust.“

„Oh, milline tola!“ vihastasid teised kuus. „Miks? Seleta seda meile!“ karjusid nad Hassani.

„Vaadake“, ütles Hassan tõsiselt, „kui teie soovid täituksid, siis oleks teil palju muresid. Kaliifi, kaupmehe ja viisiri mured ja hoolitsemine varanduse säilitamise ja suu-arendamise pärast ei laseks teid magada ja teie varandus muutuks teile koormaks. Selle vastu kui tore see oleks kui võiksin olla Bagdadi ainuke kerjust; Bagdad annab iga aasta 20.000 kuldraha oma kerjustele. Mul oleks vürstlik sissetulek, ma ei tunneks ühtki muret, ma võiksin omi viimaseid elupäevi õnnelikult veeta, mõeldes Allahi vägevusele ja kooraani tarkusele!“

Kuus kerjust vaikisid ja sellest ööst peale kutsusid nad Hassani — „Hassan Tark.“

SAATUSLIKUS KEERISES

**HAUS
HÄZUR
ROMAAN**

(7. järg.)

Romaani „Saatuslikus keerises“

senine sisu

Kaubaaurikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks, Ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepib lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkub Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neiuaga linna, sellele vajalikke esemeid ostma ja põgeneb. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsadesuunas ja jõuab Catalao istandusse, kus teenib tema peigmees Valter Wendt. Istanduses võtab Inge vastu proua Vendi, Catalao tütar, ja teatab, et tema mees pole kodus. Seal selgub Ingele tõde. Ta pöörab ringi ja hakkab tagasi tulema läbi kohutava džungli. Pärast Inge lahkumist istandusest jõuab sinna ka Dittmar, kes kogu aja jälginud teda ja asub ka teele džunglisse — neiu otsima. Hädaohtliku ja piinarikka otsimise järele leiab ta Inge džunglis, kannab sealt välja, ja sõidutab Manaosse haiglasse, sest neiu on suuremas mürgiste džungliputukate hammustustest. Kuna keegi kohalik kaupmees Pedrito de Gayaz, kes näinud Inget Brasiilias, armub temasse, siis püüab äri-mees Dittmari oma teelt kõrvaldada. Viimase kallale tungivad kolm kahtlast meest ja saadud vigastuste tõttu peab Dittmar mõneks päevaks voodisse jääma. Selle aja kestel lahkub Inge haiglast, jättes vaid Dittmarile lühikese tänukirja. Nüüd hakkab Dittmar neiu tagaotsima kõigi võimalikkude abinõudega, lootes leida teda Gayazi juures.

Dittmar astus sisse mõnesse kõrtsi, küsitles ettevaatlikult brasiillase elukoha järele. Kuulis ebamääraseid seletusi, äratas umbusk. ... ja kolmandas kõrtsis sai soovitud teate. Keegi viljakaupmees juhatas talle de Gayazi elukoha. See pidi asuma Madeira kaldal, kohal, kus Amazonas ja Madeira ühinesid.

Viis minutit hiljem Günter Dittmar seisis madala, vana maja ees, mille uks oli lukustatud. Koputas rusikaga uksele, pörutas valjemini. Majas jäi kõik vaikseks.

Günter vaatas ringi. Tänav oli kitsas ning tihedalt palistatud majadega. Igaüks neist armetus seisukorras. Võis karta, et tuulehoog pidi muutma kogu tänava rusuhunnikuks.

Tuuleõhku polnud kuski, päike vaid kõrvetas halastamatult. Paksu pilvena kuumus ümbritses meest kitsal põiktänaval. Higi voolas ojadena. Riided kleepusid niiskel kehal. Here päikesevalgus pimestas silmi.

Ainustki inimest polnud näha. Kõik olid pugenud varjule päeva palaval tunnil. Lõuna-paiku läbi linna jalutada — see oli enesetapmine!

Dittmar viivitas veel hetke, siis raputas ust. Kõrvetav kuumus oli muutnud ukسلauad hapraks. Mees viskus tugevasti vastu ust ning paar sekundit hiljem seisis suures hämaras kojasa, mille põrand oli kaetud õlgmattidega. Õhk ruumis oli kuum ja umbne, kuid siiski talutavam kui kuumus väljas.

Günter Dittmar otsis maja läbi. Brasiiliasest polnud jälgegi.

Seda võis oodata. Mees oli arg ning ei julenud jääda Manaosse, kus võis iga hetk kohata oma vaenlast.

Dittmar lahkus majast, sammus uuesti rannale ning astus uuesti baari, kust saanud teada de Gayazi elukoha. Leidis viljakaupmehe klaasi cachaca juures istumas ning alustas uuesti kõnelust.

„Pedrito de Gayaz pole kodus!“ ütles Günter Dittmar. „Kas teate, kust võiksin ta leida?“

„Kui ta pole Manaos, siis ta on arvatavasti sõitnud Sao Joaosse, kus tal on alaline korter.“

Sao Joaos?

Hea õnne peale sinna sõita? Kui see jälg osutus valeks, palju kallist, väärtuslikku aega läks kaduma. Iga tund, mis kasutult möödus, oli tund ahastust neiuale. Ta ei võinud ju teada, et mees otsis teda ja püüdis teda vabastada.

Jäi siiski ainus pääsetee — pidi sõitma Sao Joaosse. Seal de Gayaz tundis end kindlana, seal uskus kõike võivat teha, mis soovis.

Veerand tundi hiljem Günter Dittmar oli leidnud Esterro, kes suhkrupillirooveini rüübates huvitatud pealtkuulajaile jutustas põrutavaid hirmu- ja õuduselugusid hullumeelsest sõidust Amazonasel.

Dittmarit nähes paadimehe pruun nägu kahtvatas kollakashalliks.

„Esterro! Sea end valmis! Pean sõitma Sao Joaosse!“

„Senhor...“

„Seda räägid mulle hiljem. Mul pole sekunditki aega viita! Maksan sulle sõidu eest nii palju, kui soovid!“

Viimased sõnad olid mõjuvamad kui mälestus üleelatud hirmust. Alistuva ilmega Esterro järgnes Dittmarile, leppis, et Günter

Dittmar võttis uuesti paadijuhtimise oma kätte, puges telkkatuse alla, suitsetas ärritatult sigareti sigareti järele ning arvestas krampplikult kui palju pidi nõudma sõiduraha.

Paat kihutas Madeira jõge mööda edasi.

Oli hetki, mil kogu ümbrus virvendas Günther Dittmari silmi ees... haav õlas valutab, nagu oleks teda puudutatud kuuma rauaga. Parem käsi klammerdunult tüüri ümber, ta seisi kokkusurutud hammastega ja mõtles Inge Jensenile. See andis talle jõudu paigal seista ja unustada valu.

Sao Joaosse jõudes Dittmari pilk langes esimesena laiale kohmakale paadile, mille katusest naharibad kurvameelselt alla rippusid.

Kitsas laud ühendas paati rannaga. Kõhklematult Dittmar astus paati. Ta ei kohanud ainustki hinge. Surmavaikus valitses paadis. Siis Dittmari pilk jäi peatuma paadi põhjas lelavale räpasele kaltsupuntrale, mis lähemal vaatlusel omandas inimkuju piirjooned. Dittmar tõstis räbalapuntra üles ja nägi inimest, keda nähtavasti oli unustatud matta.

Igivana nägu kaetud lugematuist kortsubdest ja kurdudest, millesse aastate jooksul kogunud tolmu ja mustust, nii et näo loomulikku värvi oli raske tunda. See oli segu pergamentkollasest, räpasest pruunist ja veel räpasemast hallist. Paar väikest, kavalat silma vaatasi mehele, kes oli julenud segada vanakese rahu.

„Tõuse üles!“ käratas Dittmar.

Vanakese suu tõmbus laiaks hirvituseks.

„Ma ei tea, miks peaksin tõusma... ja kui ma ei tea, miks pean midagi tegema, siis jätan selle tegemata. Pealegi on mul praegu väga mugav lamada!“

„Kus on Pedrito de Gayaz?“

„Kui küsite seda päikeselt taevas, tema võiks teile vastata, sest päikese silm tungib igale poole. Minu nõrgad silmad suudavad vaevalt näha kallast, ega suuda eraldada kookspalmi mangopuust.“

Günther Dittmar sundis end rahule.

„Ära lobise, vanamees... ütle, kus on Pedrito de Gayaz. Sa tead seda!“

„Kui võtate mind kaasa Manaosse, tahan näidata teile ta maja!“ vastas rauk südame-rahuga.

„Manaos teda ei ole — käisin juba seal!“

„On kolm kohta Brasiilias, kus senhor de Gayaz võiks viibida: kui ta pole Sao Joaos, siis ta on Manaos... kui ta pole Manaos, võite teda leida Rio de Janeiros! Nelja päeva eest ta sõitis Manaosse ja tahtis sealt edasi sõita Rio de Janeirosse. Sõitke Riosse, senhor, seal leiate senhor de Gayazi!“

Dittmari kannatus katkes. Ehkki tal polnud erilist põhjust kahelda vanamehe sõnades, siiski suhtus neisse umbusklikult. Oli

võimalik, et brasiillane siiski viibis Sao Joaos ning vanamees püüdis juhtida Dittmari valedel jalgedel.

„Kus asub de Gayazi maja?“ küsis Dittmar.

„Mis tahate majast, senhor? Maja on tühi... seal pole kedagi. Kahe tunni eest olin seal.“

See äratas Dittmaris uuesti kahtluse.

„Tahan teada, kus asub de Gayazi maja!“ ta müristas.

„Inimesed tahavad kõike teada. Elage nii vanaks kui mina, siis te pole enam uudishimulik. Mulle on täiesti ükskõik, kas see paat siin viibib Manaos või sõidab Aripuananil. Kuid senhor de Gayazi maja asub Vabadusvõitlejate platsil.“

Esterro pidi saatma Dittmari, ehkki paadimehel polnud selleks vähematki tahtmist. Kõrvetavas kuumuses ta oleks meelsamini lebanud oma paadi telkkatuse all kaitstuna põletavate päikesekiirte eest.

Nad jõudsid Vabadusvõitlejate platsile. See oli plats, milliseid võib leida pea igas brasiilia linnas. Neljakandiline maaala, piiratud linnahkematest ehitustest, mis kuulusid valitsusliikmeile või jõukamatele kaupmeestele. Majade ere, kirju värv oli pleekinud päikeselõomas.

Günther Dittmar küsis vastutulijailt juhatust ning leidiski varsti brasiillase maja. See ei asunud Vabadusvõitlejate platsil, vaid ühes lähemas, kitsas põiktänavas, mis oma ehituselt sarnanes täpsalt tänavale Manaos. Vanad, poollagunenud majad palmilehtedest ja maisiõlest valmistatud katustega.

Uks oli lukustamata. Võis takistamatult pääseda majja. Rauk, kes nähtavasti kujutas maja- ja paadivahti, oli ilmselt veendunud oma kaasinimeste aususes, või ei hoolinud sellest, et võõrad inimesed takistamatult de Gayazi varanduse juurde võisid pääseda.

Günther Dittmar ja Esterro otsisid läbi terve maja. Leidsid suure viljaaida, määratud maisi ja suhkrupilliroo tagavarasid, rea kehvalt sisustatud tube ning ühe toa, mis vastandina teistele oli sisustatud pillava toredusega — kuid Pedrito de Gayazist ega Inge Jensenist polnud jälgegi.

Günther Dittmar seisis nõutult.

Aeg, mille kaotanud asjatu sõiduga Sao Joaosse, oli raisatud ja oli võib olla otsustanud Inge Jensenil saatuse.

Ei jäänud muud üle... pidi sõitma tagasi Manaosse.

Seal uuesti alustama uurimist, kogu politsei ässitama Pedrito de Gayazi kannule, kuni mees leiti... ja temaga ühes Inge Jensen!

Tagasisõidul Esterro juhtis paati, kuna Dittmaril ei jatkunud selleks enam jõudu. Imeline rammetus valdas ta keha, maailm näis

keerlevat silme ees... pidi istuma ja kogu tah-tejõu appi võtma, et mitte kokku langeda.

Tunde kestnud rännak keevas, virvenda-vas kuumuses, mis õhu muutis klaasisarna-seks, pakitsev rahutus ja mure Inge Jenseni saatuse pärast, põletav haav õlas — see kõik oli murdnud mehe viimse vastupanujõu.

Tundis, kuis veri voolas pähe, vasardas meelegohis, ähvardades lõhkuda pealuu. Nä-gu õhetas, käed olid kuumad ja higised.

Palavik...

„Lähnen kohe dr. Cashtoni juurde ning lasen anda omale palju hiniini, palju hiniini!“ mõt-les Günther Dittmar. „Ma ei tohi haigestuda, ei tohi alistuda palavikule! Inge Jensen vajab mind... ja mina vajan Inge Jensenit...“

Mõte haihtus. Ta istus liikumatult, vaada-tes tarretanud pilgul enese ette ning võitles kangelaslikult palaviku vastu kehas. Ikka jäl-le Inge Jenseni kuldjuukseline pea ilmus mehe silme ette... ta nägi neiu siniseid, imeilusaid silmi, nägi ta suud, kahvatut näokest, nagu oli näinud teda viimati... ning süda tõmbas kok-ku kramplikus valu, kui mõtles, et neiu vii-bis abituna brasiillase võimuses.

Manaos Dittmar vaarus kaldale. Vaevaliselt suutis end vedada läbi tänavate. Talle näis, kui oleks tihe, hall loor laotunud silme ette.

Vaarus haiglasse, suure vaevaga, viimast jõudu kokku võttes leidis dr. Cashtoni toa uk-se, avas selle, astus sammu, kukkus põrandale, vaevaliselt tõstis pea, ning toetades ülalkeha värisevatele kätele, sosistas vaevaltkuuldavalt: „Hiniini!“

Dr. Cashton ruttas ehmunult juurde. Ta mõistis, mis juhtunud, kutsus õe ja sanitari ning laskis Dittmari viia haigetuppa.

Haige oli liig nõrk, et vastu rääkida, kuid ta oli meelemärkusel... tugevam jõud, kui palavik, hoidis ta mõistuse selge.

Kui haige oli rietatud lahti ning voodisse asetatud, dr. Cashton vaatas ta läbi. Dittmar tegi meeletu katseid tabada ainustki sel-get mõtet. Ikka jälle paiskusid nad segi.

Siis äkki selgus kõik.

Imestunult vaatas ümber, nägi arsti, õde...

Raudse tahtega võitis nõrkuse ning tah-tis tõusta.

Arst hoidis teda kinni ning püüdis suruda tagasi voodisse. Dittmar tõrjus eemale arsti käed.

„Laske mind lahti!“ karjus Günther Ditt-mar. „Kuis sattusin siia? Kas teil pole pare-mat teha, kui mind voodisse paigutada? Inge Jensen on kadunud... pean otsima teda!“

Õde ruttas appi arstile. Mõlemad püüdsid haiget vägivaldselt voodisse toimetada. Ditt-mar kaitses end... pahem käsivars tõusis äge-dalt õhku ning langes äkki lõdvalt alla. Met-sik valu katkestas kõik mõtted.

Dr. Cashton andis haigele rahustava pritsi.

Dittmar veetis hirmsa öö täis palavikuvii-rastusi, mille vastu ta võitles asjatult. Haige karjus, vehkles kätega enese ümber... võit-les nelja hulgusega, kes ikka uuesti tormasid kallale, võitles Pedrito de Gayaziga, kes sei-sis Inge Jenseni ees ja hüüdis midagi pilka-valt, mida Dittmar ei mõistnud. Ikka uuesti Dittmar tormas brasiillase kallale... ja kui arvas, et oli tabanud meest, nägi teda juba mõni samm kaugemal seisvat. Ta seisis ikka Inge Jenseni ees, oma kehaga varjates neidu Dittmari pilkude eest. Dittmar nägi vaid Inge Jenseni silmi — suuri, hirmunud, palavaid silmi.

Need silmad jälgisid teda, piinasid, puuri-sid end ta hingesse ega andnud rahu.

Siis oli kõik kadunud... pimedus kattis kõike. Sellesse pimedusse oli uppunud Inge Jensen ja temaga koos Pedrito de Gayaz.

Oli lämmatavalt kuum hommik, nii hõõgav ja kõrvetav, et see isegi Kesk-Brasiilia oludes tundus väljakannatamatu, kui Günther Dittmar ärkas. Tundis tumedat survet peas, nagu rõ-huks nägematu koorem. Ta avas silmad ning vaatas ümber.

Kohe talle meelestus päev, mil astus sama-sugusesse heledavärvilisse tuppa, kus Inge Jensen abitu nacratusega sirutas talle tervi-tuseks käe.

Välkkiirelt meelestus kõik. Teadis, mis juh-tunud. Eile ta oli sõitnud Sao Joaost siia, as-jatult otsides Inge Jenseni ja brasiillast. Ta-gasisõidul oli tundnud nõrkust ja oli siis läi-nud dr. Cashtoni haiglasse ja seal minestanult kokku langenud.

See kõik oli läinud veel võrdlemisi hästi! Väljaarvatud rõhumine peas, tundis end pä-ris tervena.

Liigutas pahemat käsivart ja nautis ker-gendusega, et haav õlas ei teinud enam valu. Ka see oli korras.

Siis ta võis ju tõusta.

Jah, pidi tingimata tõusma. Terve öö oli läinud kaduma... öö, mis andis brasiillase-le väärtusliku ennaku.

Kuidas see oligi?

Õige, rauk kaubapaadis oli öelnud, et de Gayaz sõitis Riosse. See polnud hästi võima-lik, siis ta oleks pidanud viibima neiega „Mi-randa“ pardal, kuid teda polnud seal.

Günther Dittmar tõusis istuli. Liikmed tun-dusid veel pisut kangeina. Oli end eilses kuu-muses liialt väsitanud.

Parajasti, kui Dittmar libistas jalad vaiba alt välja, uks avanes ja dr. Cashton astus sisse. „Hallo! Mis teie kavatsete, mister Ditt-mar?“ ta hüüdis üllatunult.

„Tahan tõusta! Olen küllalt kaua maga-nud, arvesse võttes, et...“

„Peate veel voodisse jääma, armas mees! Ei usu, et tõusmine toimuks nii kergelt!“

Kohvilaud Kehtna majapidamiskoolis

Vasakult: prl. Soonberg, kol. Maide, prl. mag. Suik, kpt. Treufeldt, adv. Olev Reinthal, prl. Kuusik, hr. Siimann, pr. Toodo, kooli inspektriis prl. Greenberg, Poola kolonel M. Frydrych, kooli juhataja abikaasa pr. Arrak, kindral Roska, direktor Arrak. Seljaga istuvad: pr. Toodo, Poola major Bezeg, prl. dr. Avik, major Saar, Harju maleva propagandapealik Kurris, käskudetäitja pealik Limberg.

„Ma ei mõista teid... tunnen end täiesti tervena!“

„See tohiks olla pisut liialdatud!“ Dr. Cash-ton istus voodiservale. „Eelkõige rõõmustan, et oleme murdnud palaviku...“

„Palaviku?“

„Ja millise veel!“ naeris arst. „Küsi õe Carrylt. Temale võlgnete tänu, et paranesite nii kiirelt. Ennastsalgava raviga ta on heaks teinud osa oma süüst. Ööd ja päevad ta valvas teie voodi juures.“

Dittmar vaatas arusaamatult arstile.

„Ööd ja päevad?“ ta kordas segaselt.

„Jah! Täna on üheteistkümnend päev. Kümme päeva ja ööd olete meile tublisti tööd andnud.“

Günter Dittmar haaras arsti käsivarre ja pigistas seda nii tugevalt, et dr. Cash-ton talle imestunult otsa vaatas.

„Näib, et haiguse ajal olete kogunud hiig-lajõudu. Kui see on paranemise tundemärk...“

„Kümme päeva ja ööd? Kas on see tõsi, doktor?“

Arst noogutas.

„Ja... ja Inge Jensen? Mis on neiega?“

„Kõigepealt heitke rahulikult pikali! Nii kiirelt ei maksa kujutleda tervist, mis pole veel käes! Paar päeva peate veel kosuma...“

„Jätke see!“ karjus Dittmar, kuna nägu kattus heleda punaga. „Tahan teada, mis on Inge Jenseniga!“

„Samal õhtul, kui tulite siia, teatasin loost politseile. Peainspektor Arrez alustas kohe juurdlust.“

„Seda kõike võite jutustada hiljem! Nüüd öelge, kus on Inge Jensen?“ katkestas teda Dittmar ärritatult.

„Seda... ma kahjuks ei tea öelda! Politsei tegi kindlaks, et Pedrito de Gayaz viibis Manaos ja seitsme päeva eest lahkus sealt,

et „Acaracuga“ sõita Parasse. Juurdlusel selgus, et mees sõitis üksi. Algusest peale inspektor Arrez suhtus kahtlevalt de Gayazi süüdistamisse, sest de Gayaz on siin lugupeetud, jõukas mees, kel hea kuulsus. Peetakse võimatuks...“

„Manaose politsei koosneb eesleist!“ ärritus Dittmar. „Muidugi, kui juba enne juurdlust ollakse veendunud de Gayazi süütuses, kui ollakse mehega isiklikult tuttav, võib olla sinasõbergi, siis pigistatakse mõlemad silmad kinni ja piirdatakse seletusega: Pedrito de Gayaz on aumees, ta ei tee liiga kärbselegi, veel vähem daamile! Kogu lugu on vaid välismaalase ajusünnitus!“

„Rahu, rahu, mister Dittmar!“

„Käige põrgusse oma rahuga, kui kelmi lastakse rahulikult ära sõita ja võib olla lahkumisel lehvitatakse veel taskurätti! — Piirdatakse vaid seletusega, et de Gayaz on sõitnud Parasse... juba seitsme päeva eest! Olen veendunud, et härrad politseist ei võtnud vaevas vaadata, kas brasiillane oli tõepoolest üksi.“

„Inspektor Arrez väidab seda!“

„Väidab! Kas härra Arrez on laeva põhjalikult läbi otsinud?“

„Muidugi mitte!“

„Ja mina ütlen teile, de Gayaz on kõiki ninapidi vedanud ja neiu enesega kaasa viinud!“

Arst pani rahustades käe Dittmari õlale.

„Aga see on ju lollus, mister Dittmar! Mõelge ometi järele: Kui de Gayaz tõepoolest viis miss Jenseni kaasa „Acaracu“ pardale... kas usute, et Inge Jensen läks vaikselt ja rahulikult kaasa?“

„Kas mina tean, mis brasiillane võis talle teha? Ja teie lasete mind rahulikult lebada siin, kuna...“

„Ärge rääkige rumalusi, mister Dittmar! Lebasite kõrges palavikus meelemärguse-tult..“

„Kui Pedrito de Gayaz pole röövinud neiu kus on siis Inge Jensen? Õelge mulle, kuhu ta on kadunud?“

„Ma ei tea..“

„Tahan öelda teile, mida arvan! Rahaga Brasiilias võib saavutada kõike! Raha eest ostetakse inimesi, kes sooritavad mõrva, raha eest lastakse sündida, et neiu, kes enne meele-märgusetuks tehtud, tuuakse pardale. Ta lu-kutatakse tühja kajutisse ega hoolita temast enne, kui laev on merel... ja siis, kui pole enam avastamist karta, tuuakse neiu välja ning avaldatakse talle, mis teda ootab, kui ta ei alistu de Gayazi soovidele.“

„See, mis te mulle praegu jutustate, võiks olla stseen mõnest kõmufilmist, aga mitte juh-tum tõelisest elust!“

„Maal, kus leidub naisi, kes südamerahuga saavad teise ürgmetsa..“

„Nüüd rahustuge, palun! Vajate veel paar päeva..“

„Mitte midagi ma ei vaja! Veel täna sõidan „Acaracule“ järele ja..“

„See on võimatu!“ ütles dr. Cashton tõsi-selt. „Kümne sammu järele langeksite mines-tanult maha. Palavik on nõrgestanud teie keha, on imenud tast jõu. Peate rahulikult lebama voodis ja kosuma..“

„Ma ei leiaks hetkekski rahu, kui peaksin lamama tegevusetult!“

„Ja ometi teile ei jää muud üle! Kui ta-hate rumalusi teha, mister Dittmar... mina arstina ei või lubada, et sooritate enesetap-mist!“

Kaks päeva Günter Dittmar veetis veel haiglas. Kaks rahutut päeva, mil piinas end mõtete ja kujutlustega, lebas voodis, külm higi laubal ning trummeldas rusikatega kär-sitult õhukesele voodivaibale, nagu võiks see-ga sumbutada pakitsevat rahutust.

Siis ta ei suutnud seda enam taluda. Kar-tis, et kaotab mõistuse, kui jääb veel kau-cmaks haiglasse.

Tõusis, seisis hetke tuikudes, sirutas käsi ja jalgu ning hakkas siis palavlikulise kiiru-sega riietuma.

Sada arsti poleks suutnud teda tagasi hoida sel hetkel!

Järgnes lühike, äge kõnelus dr. Cashto-niga, siis Dittmar lahkus haiglast. Käimine oli pisut vaevaline, liikmed olid veel kanged kauasest voodislebamisest, kuid mees lootis, et need haiguse jäljed kaovad pea.

Ta läks Santa Cruze hotelli, õiendas oma arve, laskis pakid sadamasse viia — tahtis nad seekord kaasa võtta — ning leidis Ester-ro, kes arvas vaimu nägevat. Sõnad, mis kuu-

lis võõralt, näitasid aga, et tegu oli väga elava inimesega.

„Esterro!“ ütles Dittmar ja toetus posti najale, sest värisevad jalad suutsid teda vae-valt kanda. „Sea korda oma paat... varusta end suurema bensiniitagavaraga. Pead mind kiiremas korras Parasse viima! Peame sinna jõudma enne „Acaracut“, mis üheksa päeva eest lahkus siit!“

Esterro sügas oma tumedajuukselist pead.

„Kas see võimalik on, senhor..“

„Ära lobise asjatult. Kui ütlen, et peame jõudma... sa ju tunned mind?“

Esterro noogutas. Jah, seda meest ta tun-dis — see oli hull! Ei osanud leida muud seletust mehe tegudele.

„Toimeta mu pakid paati ning valmista mulle ase telkkatuse alla. Kaks-kümmend tun-di, mil oleme teel, tahan puhata. Hiljem mul pole selleks enam aega!“

„Kaks-kümmend tundi? Vajame Parasse jõudmiseks poole rohkem aega!“

„Seda me veel näeme! Lase käia!“

Jälle sööstis mootorpaat müristades Ama-sonase jõge mööda edasi, kui põgenedes näh-tamatu vaenlase eest. Ürgmets libises mööda roheline varjuna, mida elustasid vahetevahel kollased, valged ja punased täpid.

Tund tunni järele möödus metsikus kihuta-mises.

Tõmbetuul, mille tekitas kiire sõit, oli pi-gemini kuum kui jahe, kuid ta oli siiski hea-tegu lõõmava, rammestava kuumuse kõrval.

Mustana, kottpimedana saabus öö.

Paadituled heitsid ähmast valgust jõe-le.

Pidid vähendama kiirust, et mitte pimedu-ses sõita mõnele takistusele.

Aegamööda silmad harjusid pimedusega. Günter Dittmar käskis suurendada kiirust, lu-bades suuremat tasu Esterrole.

Uinus siis magama hoolimata mootorimüri-nast. Haigusest kurnatud keha oli väsinud. Ärkas siis mõne tunni pärast ja tundis end jälle värskena.

Ikka veel valitses öö.

Kaheteistkümnepäevase viibisid alles pooltel teel Parasse. Esterro ennustus sõidu-kestvuse suhtes näis täituvat.

„Kus võiks „Acaracu“ praegu olla?“ küsis Dittmar einet võttes.

„Ta on vist juba Paras!“ vastas Esterro.

„Oled sa hull?“ hüüdis reisija ärritatult.

„Ta ei tohi veel Paras olla, mõistad?“

„Me ei saa seda takistada, senhor!“

„Suurenda ometi kiirust, pagana pihta! Sa roomad nagu tigu!“

Järgmisel ööl nad nägid juba Para tulesid oma ees. Sõitsid sadamasse, kinnitasid paadi sillale. Dittmar hüppas maale, nagu poleks ta

iaal haige olnud, ning küsis esimeselt vastutuli-
lijalt:

„Kas „Acaracu“ on juba siin?“

„Acaracu“? Kindlasti, senhor. „Acaracu“
saabus eile lõunapaiku!“

„Ning reisijad?“

„Millised reisijad?“

„Kes sõidavad edasi Riosse?“

„Need sõitsid juba täna hommikul „Matto
Grossoga“ välja!“

Günter Dittmar seisis hetke nõutult. Ter-
ve sõit Amazonasel oli asjatu? Oli jälle hil-
jaks jäänud!

Mis nüüd? Järele sõita Riosse? Jälle hi-
lineda ning siis otsida neitut suurlinnas, kus
inimesed kadusid jäljetult?

Günter Dittmar pöördus.

„Kas Paras leidub mootorpaati, millega
võiksin järgneda „Matto Grossole“?“

Sadamahulkur vaatas üllatunult nõudlikku
võrrast.

„Oo jah, senhor, seda võiks ehk leida!
Kuid see maksaks kenakese summa raha!“

„Hind pole tähtis!“

„Kui tahate minuga kaasa tulla, viin teid
mehe juurde, kes omab kiire mootorpaadi,
millega on sooritanud reise Bahiasse ja Per-
nambucosse!“

Dittmar õiendas arve Esterroga, kes mingi
hinna eest poleks sõitnud enam edasi. Ta oli
rõõmus, et vabanes hullumeelsest, nagu ta
mõttes nimetas reisijat.

Günter Dittmar sammus hulkuriga mõni-
sada meetrit edasi mööda kallast. Hulkur jäi
seisma, vaatas ümber ning imestas, et võõras
oli jäänud nii kaugele maha, kuigi ütles ene-
sel kiire olevat.

Uus nõrkusehoog valdas Dittmari. Jalad
tundusid tinaraskeina ja liikusid vaevaliselt.
Pea oli uimane. Teadis, et oli liialt usalda-
nud oma jõudu ning tundis, et ei suuda enam
kaua jalul püsida... kuid üliinimliku pingutu-
sega sammus edasi.

Sadamahulkur hüüdis ööpimedusse kellegi
nime.

Suuremas paadis rannal liigahtas vari. Uni-
sena ja tusasena ilmus nähtavale lühike, tü-
se mees.

„Hallo, Barbo!“ hüüdis hulkur. „See här-
ra siin tahab järgneda „Matto Grossole“ ja
vajab selleks mootorpaati!“

Barbo hõõrus uniseid silmi.

„See ei lähe kahjuks, senhor... mul on küll
paat, kuid mootor pole korras. Üks võll on
murdunud!“

Nagu lõpmatust kaugusest kostis mehe
hää Dittmari kõrvu.

Püüdis võita nõrkust... kuid see ei õn-
nestunud. Vajas paar tundi rahu ja und, et
jälle jõudu koguda. Kui ta nüüd edasi sam-

muks, ta langeks minestanult maha ning ei
tõuseks nii pea.

Haigestuks uuesti palavikku... ning ei suu-
daks aidata Inge Jensenit!

„Lähem nüüd kuhugi hotelli ning heidan
pikali... homme hommikul võin jälle uue jõu-
ga tööle asuda! Dr. Cashtonil oli õigus...
ma pole veel nii tugev, kui arvasin...“

Ta vastas paadimehele nõrgal häälel ning
palus siis hulkurit end hotellini saata... ta
tundvat enesel halb olevat.

Hulkur pidi toetama Dittmarit, sest nõrkus
oli suurenenud.

Hotelli ees Dittmar andis mehele rahatähe
ning tänas teda aitamise eest.

Astus siis tuppa, heitis riietes voodisse
ja uinus silmapilkselt. Tal poleks jatkunud
jõudu kuubegi seljast tõmmata.

Järgmisel hommikul ärgates Dittmar tun-
dis end suurepärasena. Oli kui uuesti sündi-
nud. Võis seista ja liikuda tundmata vähe-
matki nõrkust. Oli saanud tagasi oma teo-
võime ja energia. Ta riietus ning võttis vanni.
Einetas siis ja oli hoopis teine inimene, kui
Günter Dittmar elmisest päevast, kes toimis
haiguse mõju all ning mõttetult võitles pa-
laviku vastu.

Karistamatult ei rännata tunde läbi troo-
pikakuumuse ja metsik sõit kuumusest õhe-
taval Amazonasel maksab end kätte. Mõistli-
kel kaalutlusil Günter Dittmar pidi õnne tä-
nama, et Barbo paat polnud sõidukorras. Ta
oleks küll praegu juba „Matto Grossol“ viibi-
nud, aga tõenäoliselt pardale oleks kantud
raskelt haige mees, kes Pedrito de Gayazi
vastu poleks suutnud kättki tõsta.

Günter Dittmar otsustas tulevikus toimi-
da ettevaatlikumalt ja plaanikindlamalt. Hai-
gena ta ei saanud aidata Inge Jensenit!

Ta lahkus hotellist ning sammus sadamas-
se. Tahtis üles otsida Esterro. Öhtul oli unust-
tanud pakid Esterro paati. Loodetavasti mees
polnud veel ära sõitnud.

Kuid Esterrol polnud ärasõiduga kiiret. Na-
gu tema kaasmaalasedki, Esterro oli seisuko-
hal, et aeglaselt jõutakse samuti sihile ja
üks päev võrreldes igavikuga ei tähenda mida-
gi. Manana! Homme!

Dittmar laskis pakid hotelli toimetada ning
vestles Esterroga edasisõidu võimalusist.

„Ei, senhor! Jään veel lühemaks ajaks
siia ja sõidan siis Manaosse tagasi. Viimased
päevad olid liig seiklusrikkad ja erutavad.
Ma pole harjunud kiire eluga. Kindlasti leia-
te omale teise paadi!“

„Maksan sulle nii palju, kui nõuad, Es-
terro!“

Paadimees raptas pead.

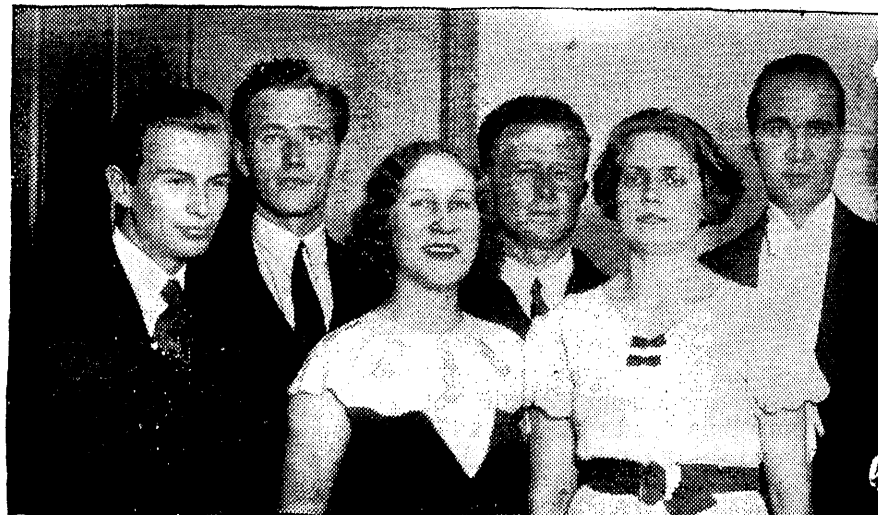
„Olen nüüd küllalt teeninud, et võin pisut
puhata, senhor!“

(Järgneb.)

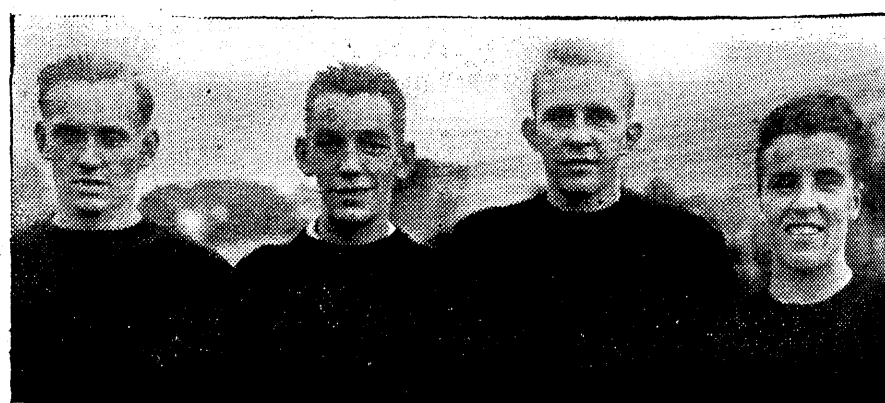

Prl. Olga Arras — Tallinna keskkoolide pikim ja parim nais-sportlane.

Kaarli gümnaasiumi 4 × 100 m teatemeeskond. Vasakult: Lillivälja, Veene, Knuut ja Jõelett.

Korp! Väinla koosviibimiselt Maarjamäel. Osavõtjate hulgas m. s.: prl. Michelson, pr. Raud, Londoni põllumajandusliku ataschee abikaasa, pr. Hansen, pr. Kotli, pr. Lorup, prl. Ahlmann, prl. Lorup, pr. Lavitsky, pr. Säbelmann Tartust, pr. Tults, prl. Jürvetson Pärnust, prl. Nordmann, pr. Reimann, prl. Leetsmann, prl. Rebane, prl. Turner, prl. Laanekorb, prl. Lintsov, prl. Valja Puhk, Riigikontrolli peasekretär Mey korp! Sakalast, B. Umblia, ins. Vöölmann, hr. Ahlmann etc, etc.

ÜENÜTO hooaja avaõhtu tegelasi:

Arvi Moor, Volli Vent, pr. Iida Rav-Loo, osk. esimees Kranfeldt, prl. Thekla Koch, Evald Rav, Ruudor Kivirähk, Hubert Anton.

Neli inimpõlve pildistatuna ühele fotole,

keskel vana-vanaema, 74-a. pr. Maria Altorf, Nõmmel.

Paul Pinna 50-aastane

(V. meie kaanepilt.)

3. oktoobril pühitseb Eesti suurimaid näitlejaid Paul Pinna oma 50-dat sünnipäeva. Paul Pinna on meile aastate kestel teatrilaval annud lugemata hulga häid ja unustamata kujusid. Tema on ka üks tähtsamaid „Estonia“ teatri asutajaid. Pinna elulugu on kirju ja täis juhtumusi.

Paul Pinna on sündinud näitleja. Ta oli sunnitud oma noorpõlves õppima mitut elukutset, kuid ikkagi sai tast näitleja, sest ta hing elas laval. Tema kunstisutunnistuseks on olnud lause: „Kõik kunstid on head ja annavad inimese vaimule kasutust, kui neid aga tehakse hästi, olgu see siis ooper, operett, draama või komöödia.“

Paul Pinna sündis 3. oktoobril 1884. aastal Tallinnas, Raekoja taga asuvas põiktänavas. See maja püsib veel praegugi alles, kuid muudetud kujul. Pinna isa oli ekspediitor ja Pinna oli oma isa kolmeteistkümnes laps, sest ta isa oli teiskordselt abielus. Emale oli aga Paul kaheksas laps. Paul oli 9-aastane, kui suri ta 71-aastane isa. Pinnade perekonnas valitses suur keeltesegadus, siin osati ja kõneldi peale kolme kohaliku keele veel ka prantsuse keelt. Pärast isa surma kannatas perekond puudust, ja Pinna ise arvab, et kui talle poleks õigel ajal tulnud avitajat kätt, siis vist poleks ta enam elavate kirjas. Tiisikus ilmus sageli nende perekonda ja surm viis paljud Pinna vendadest-õdedest maamulda. See polnud päritav tiisikus, vaid raekojataguse maja tervislikud olud olid selles süüdi. Pinna enda kopsud olid lapsepõlves juba nii haiged, et ta sülitas verd.

Üks Pinna võõrasõdedest, kes elas Peterburgi lähedal „Shuvalovis“, ja kellel endal polnud lapsi, hakkas hoolitsema Pinna eest. Suveks kutsus ta poisi enda juurde ja saatis talveks Tallinna tagasi kooli. Siit peale algab Pinna äärmusterikas kaksikelu. Suvel uhke elu „Shuvalovis“, sest ta õde oli jõukas inimene, ja talvel — tagasihoidlik kooliskäimine Tallinnas. Teine Pinna võõrasõde oli mehel koguni vene kindralil ja elas vene aadlike kude pillavat ja muretut elu. Ka see õde tundis huvi Pinna vastu ja kutsus teda sageli enda juurde. Pinnale õpetati võõrasõdede perekondades peeneid kombeid ja tehti temast ühe sõnaga peen inimene.

Tallinnas olles aga sõbrutses noor Pinna omavastaste poisikestega, kes käisid mängimas Schnelli tiigi kallastel, mis tol ajal olid hoopis teistsugused kui tänapäeval ja kultiveerimata. Need olid enamikult vaesemate inimeste lapsed ja ei võinud just rõõmustada oma ilusate riiete üle. Nii mõnigi neist oli päris räbalates. Noorel Pinnal oli sagedasti sellepärast piinlik, sest temal olid ju korralikud rõivad seljas. Ta sai sellest küsimusest nii üle, et peitis teiste laste hulka mängima minnes oma saapad kuhugi põõsa alla ära ja oli siis samuti paljasjalgne nagu kõik teisedki. Tallinnas linnakoolis käies tutvuneb ja saab Pinna sõbraks ka oma tulevase suure ametivenna Th. Altermanniga.

Saatus tahtis nii, et Pinna oma esimesed lavatükid mängis maha Schnelli tiigi ääres. Seal mängisid teiste laste hulgas ka Tallinna tolleaegse Saksa teatri näitleja Köhleri lapsed. Need tundsid noore Pinna vastu kohe suuremat huvi kui teiste laste vastu, sest Pinna oskas nendega kõnelda (saksakeelt. Köhlerid elasid ühes Schnelli tiigi ääres puumajas ja nende õuel oli mingi vana kütin. Sellest kütinist saigi Pinnale esimene näitelava. Köhleri lapsed, kes oma isast juba olid õppinud hindama lavauima, tegid seal siis teatrit ja kutsusid oma truppi ka Pinnagi. „Ettekanded“ olid saksakeelsed ja teised mudilased, kes moodustasid publiku, ei saanud kõnest ega jutust midagi aru. Kuid seda salapärasemad ja võluvamad olid näitlejate elamusterikkad liigutused. Lapsepõlves oli Pinna ka suur pallimängija. Palli mängisid poisid peamiselt praeguse „Estonia“ teatrimaja kohal, kus siis oli porine tiik ja lage maa. Sellest poisikarjast on nii mõnedki elukeerises läinud põhja. Kuid oma noorepõlve sõprust Pinnaga nad pole unustanud ka suureks saades. Omal ajal Pinna elas kurikuulsal Polgu tänaval, kus pesitses rohkel arvul kelme ja vargaid ning korteritesse murti alati sisse. Selle vargajõugu juhiks ja peamehiks oligi üks Pinna noorpõlve sõpru. Kord sattus see mees Pinnaga tänaval kokku — Pinna oli siis juba tunnustatud näitleja — ja ütles, et Pinna olgu julge, teda ega tema varandust ei puutuvat keegi. Ja see mees pidas oma sõna. Polgu tänaval olid tapmised ja röövimised harilikud asjad. Kuid Pinnat ega tema varandust ei puudutatud. Kui vahel Pinna ise või ta abikaasa sattus kelme kütisi, siis tunti nad kohe ära ja üeldi: „Poisid lähme edasi, need on ju Pinnad.“

Päris teatrit nägi Pinna esmakordselt Peterburgis. Mängisid head ja kuulsad näitlejad. Pinna sattus nende mängust niivõrd vaimustusse, et hakkas kodus kepiga möögapisteid järle tegema ja lõhkus sellejuures võõrasõde kallihinnalise lambi ära, millise teo eest ta sai nahatäie poksa. See oli Pinna esimene kannatus kunsti pärast.

Tallinnas koolipeol mängis Pinna koolipoisina vene kirjaniku Fonvisini teoses „Ebaküps“ kaasa ja pani siis ka oma viimase välja. See mõjus. Siitpeale hakati temast koolis pidama lugu ja nähti temas annet. Pinna õppis ka pasunat mängima ja mängis mõnikord kaasa ka sõjaväeorkestris, kui muist moosikante olid läinud manöövrissse laagrisse. Pisike Pinna pidi endale siis ajama selga suure sõdurisinel, panema pähe kroonumütsti ja ehtima jalgu hiiglaruumikate säärikutega.

Juhtus nii, et ühel heal päeval kutsus tolleaegse „Estonia“ seltsi asjaajamatajate trupi näitejuht Pinna „Estonia“ orkestrisse, sest Pinna puhus ka kornetti. Ei jäänud Pinna kauaks orkestrisse, vaid hüppas sealt varsti üles lavale.

Tema suuremaks sooviks oli minna Peterburgi teatrikooli, kuid sellest kenast mõttest tõmbas järsu kriipsu läbi Pauli võõrasõde, kes leidis, et Pinnal on

juba aeg hakata mõtlema oma tuleviku peale. Ja siis pidigi Pinna minema Gutkini ärisse raamatupidaja õpilaseks. Kirjutas ta siis päevati kuivi numbreid suurtesse raamatutesse ja tegi õhtul ja üldse igal vabal minutil tegemist teatrisjadega. Ta mängis „Estonia“ seltsi asjaarmastajate trupis kaasa, muidugi väikseid osi. Elukutselist teatrit eestlastel tol ajal veel ei olnud.

Esimene suurem osa langes Pinnale „Estonia“ asjaarmastajate trupis 1900. aastal. Siis mängis ta Richard Vossi kurbmängus „Evas“ krahv Eliman Holmi, kuna Trilljärvi esines selles tükis peaosas. „Estonia“ seltsi näitlejad tasu ei saanud, igamees pidi endale ülespidamist hankkima kust sai. Ainult siis kui mõni tükk läks hästi ja pidu tõi raha sisse, siis tehti tegelelastele seltsi kulul veidi välja. Varsti läheb Pinna pooleks aastaks Venemaale, Krimmi, kuhu teda kutsus võõrasõde. Siin kosub Pinna heas lõunamaa kliimas ja ta kopsud, mis ikka veel haiged, saavad täiesti terveks.

Heas vahekorras oli Pinna ka meie kuulsate jõumeeste Lurichi ja Abergiga. Nendega koos tegi ta läbi mitmed seiklused ja naljad.

Venemaalt tagasi tulles vahetab Pinna ametikohta. Varsti saab ta ka oma teise suurema osa. See oli „Minu Leopoldis.“ Ka laulumängudes tegi Pinna kaasa ja kippus laulmagi. Ta lauluga oli aga sarnane kurb lugu, et ta kuidagi ei pidanud tooni kinni. Kulus tükk aega ja harjutusi ära, enne kui Pinna sellega sai lõpulikult hakkama.

See oli 1903. aastal, kui „Estonias“ lavastati vene kirjaniku Maksim Gorki näidend „Põhjas“, kus Pinnale anti suur osa ja ta mängis selle maha hiilgavalt. Siitpeale on Pinna tollaegsete näitlejate hulgas „tehtud mees.“ Ta hakkab ka katsetama lavastamise alal.

Siis jõudsid kätte rahutud 1905. aasta ajad. Neist ei saanud mööda ka Pinnagi. Meeles on talle neist sündmustest kõige rohkem see, kuidas ta päästis sandarmite käest Strandmanni. Strandmann pidi pugema kiiresti põrandaalla, sest teda ähvardas sandarmite poolt hädaoht. Pinna käis teda vaatamas ja toiduga varustamas. Kuna oli arvata, et sandarmid varsti Strandmanni peidukoha üles leiavad, siis pidi Strandmann kiiresti linnast kaduma. Ta otsustas sõita maale sugulaste juurde. Kuid oli hädaohtlik minna läbi linna jaama, sest teel valvasid sandarmid. Siis leidis tulusat nõu ja abi Pinna. Ta tõi Strandmannile talumehe riided ja „viskas talle grimmi“ ette. Nii ootamatuste vastu ettevalmistatult läks Strandmann läbi linna julgesti jaama, ilma et ükski sandarm oleks teda tunnud.

1906. a. jõuab Pinna juba niikaugele, et saab elukutseliseks näitlejaks, küll mitte eesti teatrisse vaid sakslase Otto Duve näitetruppi. Palgaks määratakse

Paul Pinna (kesket) M. Pagnoli näidendis „Fanny“.
Vasakul — Felix Moor, paremal — Mare Leet.

talle 70 rubla, mis sel ajal oli suur raha. Kuid aga Pinna seda seitsetkümmet rublat ka kunagi kätte saanud. Direktor armastas niisugust korda, et andis näitlejatele just niipalju kui neil juhtus olema vaja, ja suured kuupalgad jäid vaid lepingutele.

Kuid juba 3. septembril 1906. aastal jõuavad eestlased oma teatrisjandusega niikaugele, et löövad lahti ka oma kutselise teatri. Selle asutamisel on Pinnal suured teened. Tema oli see mees, kes julgus asjale panna käed tegelikult külge, kui teised kartsid ja ei sõandanud ilusast mõttest edasi minna. „Estonia“ elukutseline teater ehk nagu teda harilikult meiepäevil nimetatakse — Vana „Estonia“ — avati Mait Metsanurga algupärandiga „Päikese tõus“, mille lavastas Paul Pinna. Hooaeg läks hästi ja anti tervelt 35 mitmesuguse näidendi etendust. Pinna lavastas tükke ja uhtus ka ise tublisti kaasa mängida.

Järgmise aasta suvel läheb Pinna Saksamaale, kus vaatab kõike ahnete silmatega ja paneb kõik nähtu ilusasti kõrvataha.

Kui siis Pinna 1907. aastal peab tuluõhtut, siis annetavad talle Tallinna seltskonnategelased kulduuri. Järgmisel aastal annab Pinna „Johann Julmas“ suurkuju ning aasta hiljem „Lõbusas talupojas“ oma kuulsa ja unustamatu lotimütsimehe. Siitpeale algab Pinna pikk ja viljakas ning pidev teatritegevus. Üks suur kuju järgneb teisele.

Pinna on tegutsenud ka näitekirjanikuna. Tema sulest on ilmunud operett „Jaaniõõ“, millele lõi muusika A. Virkhaus. Pinna kirjutatud on ka draama „Tasujad“, mis kanti ette Soomes.

Selline on Paul Pinna elulugu ja tegevus linnulennult vaadatuna. Kirju ja mitmekesine on see elu nagu film. Oma elu kestel on Pinna loobunud paljudest asjadest ja hüvedest, kuid ühest pole ta hetkekski loobunud ja see üks on — lavakunst.

Soovime lugupeetud juubilarile palju õnne ja ikka seda raugematut energiat, mis teda teatritöös on tiivustanud. Loodame Pinnalt veel palju ilusat ja head.

Guy de Maupassant

Walter Schnaffsi seiklus

Sest ajast peale, kui Valter Schnaffs jõudis Prantsusmaale ühes sissetungiva armeega, pidas ta end kõige õnnetumaks inimeseks maailmas. Ta oli rasvas, tise ja kohmakas inimene, kes rängalt kannatas jalgade tõttu, mis olid erakorraliselt nõrgad ja lameda-põhjalised. Pealegi oli ta väga rahuarmastaja ja sõbralik oma iseloomult, mitte suuremeelne ega ka mitte verejanuline. Ta oli nelja lapse isa. Omi lapsi ta jumaldas. Ta oli abielus noore blond naisega, kelle armastuse puudumine tundus tal igal õhtul otse meeleheitlikuna — tal puudus oma armsa naise õrn hoolitsemine, tema tähelepanu, tema õnnistavad suudlused.

Ta oli inimene, kes armastas magama heita võimalikult vara ja üles tõusta võimalikult hilja; talle meeldis süüa hästi ja tublisti, veetes oma söömaaja mõnutundes ja enesega rahulolles. Tema kirg oli — juua mõni pudel õlut tuttavas õllekeldris. Ta oli veendunud ühtlasi, et on kaunis kõik see, mis elule mõnu ja kütkestavust pakub, eluga ühes ka kaob.

Oma südames kandis ta kirglikku viha, mis oli tingitud mõistusest ja vaistust, kõigi võimalikkude tapariistade vastu: kahurite, revolvrite, pusside ja mõõkade vastu. Ent üle kõige vihkas ta tääki, tundes end päris võimetuna käsitada seda külma relva oma suure ja kohmaka keha kaitsemiseks.

Kui ta õõ saabudes heitis pikali, olles end mähkinud sinelisse ja ümbritsetud norska-vaist seltsilistest, mõtles ta piinavalt ja igatsetes oma mahajäetud perekonnale ja hädahohtudele, millistega oli täis külvatud tema sõjarada.

„Kui mind surmatakse, mis saab siis minu maimukestest? Kes toidab neid, kes kasvatab neid? Isegi praegu ei ole nad rikkad, sellele vaatamata, et ära minnes tegin võlgu, et hankida neile teatud hulk raha.“ Valter Schnaffs mõnikord nuttis, nähes vaimusilma dega oma lapsi pisarais ja puuduses...

Iga lahingu algades tundis ta sellist kummalist nõrkust jalgades, et ta meeleldi oleks heitnud pikali, poleks talle kohe meenuvad, et terve armee astuks siis üle tema vaevatud elusa keha. Kuulide, nende surmasaadikute, jube vingumine ajas ta juuksed püsti.

Nii kuude kestel elas ta hirmus ja õuduses.

Tema väeosa liikus Normandia sihis. Ühel päeval saadeti sellest väeosast tema rühm luureretkele, et tutvuda vaenlase eeljõududega ja peale nende suuruse ja asetuse kindlakstegemist kohe taanduda. Kõik näis olevat

Guy de Maupassant (1850—1893) —

Prantsuse ja ühtlasi ka maailma kuulsaimad novelliste. Tema esikteos proosas „Rasvamuna“ tõi talle vahenditult kuulsuse, ja teos tunnustati erakorraliseks saavutuseks kunstiloomingu alal.

Olgugi et M. algas Zola ja Flauberti õpilasena, ületas ta neid oma naturalistilise loomingu laadiga. Võiks isegi öelda, et ta hävitas naturalismi, arendades seda viimaste konsekvtsideni. Põhiloomult ta pidas kõiki inimesi sarnasteks. Igas inimeses, kuulugu ta mistahes ühiskondlikku kihistusse, nägi ta vaid ühiseid loomalikke, madalaid instinkte: söömine, omakaspüüd ja enesearmastus... Ei ole lõbus keskus, kuhu viib meid Maupassant oma loomingu, ent teistsugust keskust M. oma kunstilises tööarmastuses ja otsekohesuses ei näe. M. stiil on piiritlet lihtne ja mehelikult tugev.

Tema teostest võiks nimetada: „Mademoiselle Fifi“, „Päikesel“, „Illus söber“, „Pierre ja Jane“, „Meie süda“, „Tugev kui surm“, „Rändav elu“, j. t.

rahulik selles rajoonis; miski ei osutanud relvastatud vastupanule.

Preisilased liikusid rahulikult väikeses orus kui äkki metsik püssituli neid maha niitis ja neist paarikümne ümber rivist välja löi.

Salk vabatahtlikke ilmus nähtavale väikesest metsast, mis neid varjas, ja sööstis täädikide välgatades preislaste sihis.

Walter Schnaffs jäi alul seisma, olles sel määral üllatunud ja jahmatanud, et ta ei mõelnud pagemisele. Siis vallutas teda meeletu soov pääseda, pageda, pääseda iga hinna eest! Ent varsti pidi ta jõudma kurvale äratundmisele, et lootusetu on pageda väledate prantslaste käest, kes jooksevad kui metskitsede kari. Siis, silmates kuuc jala kaugusel endast sügavat kraavi, mis oli kaetud kuivanud lehtedega, hüppas ta jalad ees kraavi, mõtlemata ta sügavusele, nagu viimases hädas hüpatakse sillalt mässavaisse voogudesse.

Noolena lendas ta läbi tihedate põõsaste, mis kriimustasid veriseks ta näo ja käed, raskelt kukkus allapoole ja maandus prantsatades kraavi kivisele sängile...

Tõstes kohe silmad ülespoole nägi ta tavast läbi avause, mille oli tekitanud tema keha. See avaus võiks saada talle saatuslikuks: käpukil roomas ta ettevaatlikult kraavi põhjas edasi selles suunas, mis viis lahingukohast kaugemale. Siis ta peatus ja istus maha, kükitades jäneseana kuivadel lehtedel.

Mõni aeg kuulis ta veel püssipauke, hüideid ja karjatusi. Siis lahingukära vaibus ja lakkas. Kõikjal muutus rahulikuks ja vaikseks.

Äkki üsna tema ligidal midagi liikus. Ta tardus, siis tegi hirmunud hüppe. See oli vaid

väike lind, kes rabistas oksalt kuivanud, kolletanud lehti. Ligemale tunni vältel peksis sel põhjusel Walter Schnaffsi hirmunud süda.

Saabus öö, täites kraavi süngete varjudega. Sõdur hakkas mõtlema. Mis peaks ta teema? Mis tast saab? Liituda armeega? Ent kuidas ja mis suunas liikuda? Ja siis peaks ta jällegi algama seda elu täis kannatusi, hirmu, piinasid ja igatsust, elu, mis ta veetnud selle hirmsa sõja algpäevist. Ei! Ta tundis, ta tajus — ta ei suuda sellist elu enam taluda.

Ent mis peaks ette võtma? Ta ei või ometi jääda siia kraavi ja end siin peita kuni sõja lõpuni. Kindlasti mitte! Kui ei oleks vaja süüa, siis see väljavaade ei oleks teda kuigivõrd häirunud; ent on ju oluline süüa, ja süüa igal jumalapäevakesel.

Siin ta oli, ükski, mahajäetuna, vaenlase maal, kaugel neist, kes võiksid teda kaitsta. Väärinad jooksid üle ta selja.

Äkki läbistas tema aju mõte: „Kui ma oleks sõjavang!“ Ta süda värises rõõmust. Tugev, valdav soov, olla prantslaste sõjavang, haaras tema olemuse. Sõjavang! Ta jääks terveks, talle antaks peavari, ja oleks kaitstud kuulide ja mõõkade eest, tal ei tarvitseks tunda hirmu, tal ei oleks mingit hädaohtu heas kaitstud vanglas. Vang! Milline elamus! Milline unelm!

Ta otsustas jalamaid: „Annan end vangi!“

Ta tõusis püsti, et teostada viivitusega oma toreda kavatsuse. Siis jäi ta peatuma, olles vallutatud segavaist kujutelmest ja värske hooga ründavaist hirmutundeist. Kuhu peaks ta minema, et end vangi anda — ja kuidas seda teha? Koledad pildid — surma ja hävinemise pildid — hoovasid ta ajus.

Ta satuks jubedaisse hädaohtesse minnes ükski ja kaitsetult oma teraskiivris läbi vaenlase maa-ala.

Mis siis, kui ta kohtaks talupoegi? Talumehed, nähes nälginud preislasi, kaitsetult preislasi — hävitaks ta jalamaid kui hullu koera. Nad tükeldaks ta oma hangudega, kirvestega, labidatega. Võidetud vaenlase haiglasel ülessepiitsutatud vihal nad muudaks ta armuheitmatult veriseks lihatombuks...

Mis siis, kui ta kohtaks partisaane — neid vabatahtlikke, hulle, kellel pole seadust ega distsipliini?

Mis siis kui ta kohtaks mõnd prantsuse väeosa? Prantsuse eelpostid peaks teda luure-sõduriks, kes omal algatusel luurekäigul ja tulistaks teda. Ta kuulis juba laskude korratud kära ja kujutas kuis ta langeb maha, kuis kuulid rebivad, purustavad ta liha, kuis ta muutub auklikuks kui sõela põhi...

Ta istus uuesti maha, olles meelega teinud.

Nüüd saabus juba sügav öö — must vaikne öö. Ta ei värisenud enam, ent ta keha võpatas

iga väiksemagi heli puhul, mis pimedusest tuli ja pimedusse vaibus. Jänes, kes tema lähedusest mööda vilksatas, peaaegu oleks sundinud teda pagema. Öökullide karjad käristasid ta hinge, täites teda jubeduse ja hirmuga, mis olid valusad kui rebivad haavad. Ta avas pingutusega oma suured silmad, püüdes näha läbi tiheda musta pimeduse. Igal hetkel tal tundus, et tema lähedal marsitakse.

Peale lõpmata pikkade tundide ja piinade ta nägi läbi okste, et taevas pea kohal lööb helendama. Ükski heli ei häirinud põldude rusuvat vaikust. Siis läbistas teda päästev kergendus; tema liikmed paendusid, kangestus kadus; ta süda jäi rahulikuks. Ta uinus magama.

Kui ta ärkas oli päike juba kesktaevas. Pidi olema lõuna. Walter Schnaffs tundis kolelat nälga. Ta suhu kogunes vett kui tal meenus sõdurite lõunasööki; ta tundis piinavat valu kõhus.

Tõusis siis püsti, astus mõni samm ja istus uuesti maha, tundes, et ta jalad on nõrgad. Paari-kolme tunni kestel ta kaalus oma seisukorda, muutis iga hetk oma otsuseid, olles õnnetu, võimetu ja lõhestatud kõige vastupidisemaist tunnetest.

Lõpuks jäi ta peatuma mõtte juures, mis näis talle loogilisena ja otstarbekohasena. Oli vaja oodata kuni möödub mõni üksik teekäija, joosta talle vastu ja anda talle märku, et ta tahab end vangi anda.

Ta võttis kiivri peast, mis oleks võinud teda reeta, ja suurima ettevaatusega tõstis ta oma pea üle kraavi ääre. Ühtki elavat olendit polnud näha silmapiiril. Kaugel vasakut kätt puistest lõpul silmas suurt, valget lossi punaste tornidega.

Ta ootas kuni õhtuni, kannatades kirjeldamata piina, nähes vaid möödalendavaid lindude parvi ja kuuldes omas kehas korisevaid kaebeid. Taas saabus öö tema ainukesel seltsiliseks.

Koidu eel ärkas ta unest. Taas algas ootamist. Ent maastik jäi samuti inimühjaks kui eelmisel päeval, ja uus hirm hiilis Walter Schnaffsi südamesse — hirm surra nälga!

Ta muutus meeletuks, kujutades kuis ta üha nõrgeneb ja kaotab võime kõndida. Ta otsustas juba riskida kõigeaga, kui nägi mööduvat kolme talumeest, kes lahkusid põllult hangud õlal. Ruttu ta tõmbus tagasi oma pelgupaika.

Nii pea kui õhtu tumestas lagendiku, ronis ta oma urkast välja ja küürus, ja metsikult peksva südamega, juhtis omad nõrkevad, vaaruvad sammud kauge lossi suunas, eelistades minna pigemini sinna kui külasse, mis temale näis hullemana kümne tiigri koopast.

Alumise korra aknad olid eredalt valgustatud. Üks neist oli isegi avatud. Valmistatava

õhtusöögi tugev lõhn tungis läbi avatud akna Walter Schnaffsini. Lõhn, mis kiirelt nina kau- du tormas tema sisemusse, lõhn, mis teda kõ- verasse tõmbas, teda edasi ajas, mis tema sü- dame täitis meeleheitliku julgusega.

Äkki, mõtlematult tõstis ta kiivriga kaunist- tatud pea aknaramistikulke. Kaheksa teeni- jat oli kogunud suure laua ümber. Üks nais- teenija äkki peatus, silmad kiindunud aknale, suu avatud. Klaas, mida käes hoidis, kukkus klirisdes põrandale. Kõikide silmad seirasid tema pilku. Nad nägid vaenlast! Taevas! Preis- lased ründavad lossi. . .

Alul kujuldus karje, mis koosnes kaheks- sast erihäälest, kaheksast eritoonist, karje, mis väljendas metsikut hirmu, siis järgnes vahen- ditult kui komando järele ühine segane üles- sekargamine ja tormamine lähema ukse suu- nas. Toolid paisati ümber, mehed tõukasid nai- sed maha ja jooksid üle nende. Kahe-kolme sekundi vältel oli tuba inimtühi ja mahajäe- tud. Toa keskel ilutses rikkalikude söökide- ga laud, mis oli Walter Schnaffsi käeulatuses, kes hämmastunult seisis veel ikka akna taga.

Peale hetkelise kõnklemise ronis ta tupp- ja astus laua juurde. Nälg pani ta üle keha vabisema kui inimest, keda vallanud palaviku hoog. Ent ta hirm hoidis teda tagasi ja hal- vas teda. Ta kuulatas. Terve maja näis kumise- vat: ukсед paukusid, kiired sammud kumise- sid põrandail. Hämmastunud preislane jälgis kummalisi helisid; siis ta kuulis tumedaid mütsusi, just kui inimkehade kukkumine pe- mele maapinnale.

Siis lakkas äkki igasugune liikumine, ja suur loss muutus vaikseks kui haud.

Walter Schnaffs istus laua taga, kus toi- dud seisis puutumata ja hakkas sööma. Ta sõi suurtel, ahnetel suutäitel, just kui kardaks ta, et teda takistatakse ja ta ei jõua küllalt alla kugistada. Kahe kamalaga loopis ta en- dale toitu suhu kui laevalutuki; toidulaadind- gud järgnesid kiires vahetpidamata järjestuses ja võis näha kuus alla langedes nad paisutasid ta söögitoru. Aeg-ajalt ta peatus, olles valmis lõhkema kui ülitäidetud toru. Siis haaras ta veinipudelid ja kallas nende sisu endale kur- ku, just kui pestakse seisma jäänud vedurit.

Ta tühjendas kõik taldrekud, kõik ürina- d, kõik pudelid; siis, olles ülekuullastatud söö- gist ja joogist, näost punane, vaevatud väge- vaist rõhitsetest, udustus tema teadvus ja ta vallandas oma mundri, et võimaldada kergemat hingamist. Ta silmad sulgusid ja mõtted nü- rinesid. Ta pani omad käevarred lauale ja ase- tas neile oma ranga pea. Peagi kaotas ta täie- lise teadvuse tõsiasjust ja olukorrast.

Loojenev kuu oma viimases veerandis hei- tis fosforlist valgust pargi puudele. Oli külm, nagu tavaliselt koidu eelsesel tunnil. Vaiksed ja arvurikkad varjud libisesid üle tontliku

maastiku.

Rahulik loss seisis musta siluetina. Vaid kaks akent alumisel korral olid eredalt val- gustatud.

Ootamatult kõlas vaikuses mürisev hää- l:

„Edasi, taeva nimel! Rün- nata, mu poisid!“

Siis samal hetkel avati mürinal uk- sed ja sõdurid valgusid laviinina tupp- a. Viiskümmend sõdurit, hambuni relvastatud, tungisid kööki, kus Walter Schnaffs rahulikult norskas. Het- ke vältel oli ta ümber paisatud ja peast jaluni kinni seotud.

Siis äkki üks kehakas sõdur kuld paeltega õlakuil asetaski oma jalga preislase kehale ja hüüdis müriseval häälel:

„Te olete mu vang — alistuge!“

Preislane mõistis vaid üht sõna: „vang“ ja hoigas halisevalt:

„Ja, ja, ja!“

Schnaffs naeratas ja oli õnnelik, et ometi kord on ta vang!

Astus sisse teine ohvitser ja teatas:

„Kolonel, vaenlane taandus! Mõ- ned neist on haavatud. Me jääme lahinguvälja peremees- teks.“

Paks ohvitser kergitas kulme ja võttis taskust märkmiku ja hüüatusel: „Võit!“ hak- kas kirjutama järgmist:

„Peale metsikut lahingut pidid preislased taanduma, võttes endiga kaasa haavatuid ja surnuid. Meie arvestuse järele löime neil ri- vist välja viiekümne mehe ümber. Muist lan- gesid meile vangi.“

Paks ohvitser andis käsu taandumiseks: „Pöörame tagasi, et vältida kokkupõrget vaenlase kahurväega ja suurendatud jõudude- ga.“

Püürid saadeti ette, et kindlaks teha vaen- lase eelposte. Nad liikusid ettevaatlikult, pea- tudes aeg-ajalt. Koidu ajaks jõudsid nad La Roche-Oysel'i raekoja ette, millise linna vaba- tahtlikud sooritasidki selle kuulsa operatsi- ooni. Rahutu ja ärritatud rahvahulk rootas sangareid. Silmates raudkiivris preislasi tõst- sid nad metsikut kisa.

Kolonel käsutas sõdureid:

„Teie vastutate mulle vangi julgeolu eest.“

Viimaks jõudsid nad kohtuhoone juurde. Walter Schnaffs vabastati köidikuist ja paigu- tati kongi. Kakssada relvastatud valvurikait- sesid Walter Schnaffsi julgeolu.

Ta oli vang! Päästetud!

Vaatamata ilmnevale seedimisrikkele prei- slane rõõmust meeletuna hakkas tantsima met- sikute karjete saatel, kuni kurnatuna langes põrandale.

Nii vabastati Champignet' loss peale kuu- tunnillist vaenlase käes olekut. Kolonel Ra- tier, La Roche-Oysel'i riidekaupmees, kes va- batahtlikkude juhina sooritas selle kange- lasteo, dekoreeriti aulegioni märgiga. . .

Aleksis Kivi

Kui rääkida suurtest humoristidest — satüürikutest ja nende tööddest, siis peame ühe hingetõmbega ka nimetama Aleksis Kivi't ja tema suurteost „Seitse venda“. Cervantes'i „Don Quijote“, Rabelais' „Gargantua ja Pantagruel“ ja Aleksis Kivi „Seitse venda“ on maailma humoristilise kirjanduse põhivaradeks. Ja meie aja maitsele kõige vastuvõetavamaks osutub viimane. Kaks esimest kalduvad liiaks hüpertroofiasse, karikatuuri — meie võtame neid paiguti veiderdamisena — selle vastu liigub Kivi jutustis täielikult reaalsete võimaluste ja usutavuse piires.

Selle põhjamaise suurkirjaniku sünnist möödub käesoleva aasta 10. okt. 100 aastat. Aleksis Kivi on pärit vaesest perekonnast. Tema isa Eerik Juhana oli rätsepmeister Uusima läänis, Nurmijärve kihelkonnas Palajoki külas, Helsingi lähedal. Oli abielus Annastiina Hambergiga, külasepa tütreaga. Sellest abielust sündis 10. oktoobril 1834. a. poeg, kellele nimeks pandi Aleksis. Tollest poisist pidigi võrsuma kirjanik, kelle peale võivad uhked olla soomlased.

Esimest õpetust sai Aleksis isalt, hiljem õppis ta Costianderi rändkoolis. Kuna Aleksis lapsest peale praktilistele aladele ilmset vastumeesust osutas, siis otsustaski isa tal lasta edasiõppida. 1846. aastal toodi ta Helsingisse kooli. Oma üliõpilase eksami sooritas Aleksis Stenvall (sest nii oli õieti ta nimi, mille ta hiljem soomestas) 1857. a. Paar aastat hiljem astus ta ülikooli, kus õppis 1865. a., sooritamata ainustki eksami. Selles polnud muidugi süüdi Aleksise andevaeus ehk laiskus, vaid äärmine puudus ja majanduslik viletsus.

Ülikooliõpinguid pooleli jättes püüdis Aleksis Kivi ennast elatada kirjanduslikest tööst. Muidugi osutus see võimatuks, sest tema töid ei hinnatud — ja nii oleks võinud juhtuda, et Soome oleks ilma jäänud oma suurimast kirjanikust, kui mitte Helsingi lähedal Sinntio kihelkonnas vanatüdruk Charlotte Lönquist poleks endale võtnud kirjaniku eest hoolitsemist. Selle rootslanna juures leidis Kivi peavarju ja ülespidamist.

1870. a. sügisel hakkas Kivi juures ilmne vaimusegaduse tunnuseid.

Aleksis Kivi

Järgmise aasta kevadel viidi ta Helsingi närvikliinikusse, kust ta juba sama aasta 1. juunil paigutati Lapinlahe vaimuhaiglasse. Siin tunnistasid arstid ta lootusetuks ja 1872. a. märtsis viis vend Alpertti Stenvall kirjaniku oma väiksesse onni Tuusala Süvälahas. Nurmijärve vald otsustas talle anda 5 tündrit rukist — tavaline vallavaeste norm — ja nii elas suurem Soome kirjanik oma elu viimased kuud vallavaesena! Viimasel jaanuaril 1872. a. suikus Aleksis Kivi igavesele unele, saades vanaks vaid 38 aastat. Tema viimasteks sõnadeks olid: „Ma elan, elan!“ — ja seda ta teebki!

Tema toodang pole kuigi suur, kuid selle eest mitmekesine. Põhja-panevaks osutusid tema teosed näitekirjanduse ja romaani alal. Näiden-deist nimetame „Kullervo“ (1859), „Nummisuutarid“ (Nõmmekingsepad) (1864), „Kihlaus“ (1866), „Yö ja päivä“ (1867) ja „Lea“ (1869) — neist erilise populaarsuse on võitnud „Nummisuutarit“. 1870. a. ilmus ta romaan „Seitsemän veljestä“ ning järgmisel aastal, kui kirjanik juba Lapinlahes viibis, ilmus ta viimane näidend „Margareta“.

Tema teostest on eestikeelses tõlkes ilmunud „Kihlus“, „Nõmmekingsepad“ ja „Seitse venda“ — peale nende veel mõned vähemad tööd.

L. S.

Aleksis Kivi komöödia „Nõmmekingsepad“ tegelasi Tallinna „Töölisteris“

Seltskonna

male. — Sellised juhud kõnelevad juba pisut haiglasest kiindumusest, kuid eitamatuks jääb tõsiasi, et koer tõepoolest võib vallutada endale teatava koha kodus. Sealjuures ei tarvitse koer kehastada mingit erilist õilsat tõugu, kuigi selle tõulised omadused kasvatuse ja iseloomu juures etendavad mõõduandvat osa.

Käesolevas artiklis tahaksime anda lühikese ülevaate meil leiduvaist tõukoerist, milliseid tavaliselt näeme vaid näitustel, kus nad on üldise imetelu osaliseks. Mainime siin vaid mõningaid, kuna laiem loetelu nõuaks paraku suuremat ruumi.

Võiksime alustada koerte n. n. aristokraatiaga. „Siniverelisemateks“ eksemplarideks meie näitustel on olnud Pekingi lossikoerad, kelle nimi juba kõneleb nende päritolust. Eksootiliselt kodumaalt toodi esimene lossikoer Euroopasse — varguse teel, kuna hiinlased püüdsid neid säilitada vaid paleede privileegiana. Eestis on selliseid kollakas-

Pr. L. Martinson ja tema stiilne šoti lambakoer «Thomas»

Koer on intelligentsemad loomi ja seepärast kujunenud celistatud inimese kaaslaseks, millist armastatakse mõnikord sama sügavalt ja tuliselt kui inimest — sõpra. Koera võidakse kiinduda üllatava pidevusega, ning ta lühikese elu kustu-

mine haarab peaaegu samalaadse traagikaga kui mõne lähedase isiku lahkumine. Äsja ilmus ühes välismaa ajalehes liigutav jutustis vanast abielupaarist, kes ei suutnud taluda oma ustava neljajalgse sõbra hääbumist ja mürki võttes järgnesid te-

Omapärane uudis

Tallinn on siiski niivõrd väike, et mõne uudisartikli ilmumine turule tekitab viibimata elevust, eriti siis, kui see uudsus on sümfaatset laadi.

Seekordse huvi esemeks osutus n. n. haavel šokolaad, mille headest omadustest kõnelesid perekonnad, vallalised, lapsed ja täiskasvanud. — Juba hommikul paluvad lapsed šokolaadihaavleid võileivale. Teate isegi, kui raske on sundida lapsi sööma. See ei maitse, teine ei maitse. Aga võid-saia ja šokolaadist haavliterasid peale — seda söövad nad hea meelega. „Isegi kooli annan neile selliseid võileibu kaasa,“ jutustab koolikaaslaste ema. — „Mina hoian saledat joont,“ ütleb seltskonnadaam. „Sealjuures olen suur koogi armastaja. Kuna aga koogid on teatavasti raskelt seedivad, s. t. teevad paksuks ja pealegi rikuvad hambaid, siis leiutasin abinõu, millega rahuldun oma koogihimu, kuid säilitan ühtlasi saleda joone: see on haavlišokolaad. Õhukese prantssaia tükile võid ja selle peale šokolaadihaavleid — suurepärane! Toitev ja kergelt seediv! Ei anna rasva. Hommikuti teega maitseb selline võileib haruldaselt hästi.“

„Need haavlid on üpris kardetavad,“ arwab riigiametnik. „Viimasel ajal võtan ainult haavlivõileibu kaasa ja söön neid — loe ja kirjuta! — kuni kümme tükki. Jumalale tänu, on nad niivõrd odavad, et ma ei haavelda end pankrotti.“

„Meie majas muud ei kõnelda kui šokolaadihaavleist,“ ohkab toimekas perenaine. „Mees ja lapsed söövad neid kui suurt maiustust. Neil on see hea külg, et neid võib kasutada ka kookide kaunistamiseks, tortide garnituuriks ja magusaiks toitudeks.“

Mis tähendavad šokolaadihaavlid?

Vastuse saamiseks pöördusime „Kave“ direktor Karl Vellneri poole.

„Haavelšokolaad on, nagu nimestki selgub, haavlikujulised šokolaaditerad, asetatud pakendisse, mis võimaldavad nende raputamist võileivale nagu soola. Pean ütlema, et „Kave“ haavelšokolaad on omandanud lühikese aja kestes suure poolehoiu, mis kahtlemata tingitud selle pikantsest ja heast maitsest, toitvusest ja hinnast odavusest. (Võrdlemisi kõhukas purk maksab vaid 50 s.) Šokolaadi valmistamise reptspti ma kahjuks Teile avaldada ei saa. Ärisaladus!“

neljajalgseid lemmikuid

pruune, suurte, mõistvate silmadega ja väikese nösuninaga koeri registreeritud tõupuhtuse raamatusse vaid viis. Neist kuulub üks „Ch. Bright Boy of Whaitmann“, J. Zitronile. Nelja Pekingi lossikoera omanikuna on kennelringkondades tuntud pr. E. van Jung ning ühe „Rikky of Roosikrants“, pr. M. Schultz.

Haruldasi näib olevat šoti kolli, millisest tõuraamatusse on kantud pr. L. Kruusi „Nella“. Taani dog äratav tähelepanu varsa suurusega. Neid on Eestis samuti puhtatõulistena vaid üks, pr. L. Ficki „Akut“. Prantsuse bulldoge näeme tänavail võrdlemisi palju. Puhtatõulisim on neist nähtavasti Inglismaa koertekasvatusest toodud A. Hilli „Margot“. Dobermanpintšer on kangekaelne olus, kes nõuab kõva kätt ja järjekindlat kasvatusmeetodit. Kriminaalpolitsei ülema E. Sernovil on auhindadega ülekujutatud „Vella“, R. Malmil samuti must „Greif“, W. Wombergil isegi kaks dobermanni, prl. P. Jurkanskil must-

Pr. A. Luts
oma targa
prantsuse
shpitsi
„Kikiga“

jashall „Dandy“. Haruldasi koer Eestis on kindlasti pr. A. Kolga itaalia hurdakoer, millist tõugu tuntakse ajaloo Friedrich Suure piltidel. Koer on äärmiselt õrn ja kardab temperatuuri vahetusi sel mää-

ral, et teda sõidutati isegi kosjaret-kele Helsingi — lennukiga. Vene hurdakoeri on meil ka õige vähe. Selle väga elegantse ja dekoratiivse, kuid rumala tõu ilusaima eksemplarina on näitustel nähtud pr. E. Gorškov-Stradomski „Bussyt“. Laste lemmikoeri, heatahtlikke St. Bernharde, bernhardiinereid, on Tallinnaski näha võrdlemisi palju. Enamasti ei säilinud aga siin puhtatõulistena. K. Walther on toonud siiski Saksast ühe ehtsa bernhardiineri, suure, flegmaatse ja heatahtliku koera. Taksikoeri väidetakse targimateks koerte hulgas. Neist leidub hulk enam või vähem vaimukaid anekdoote. Takse eelistavad daamid, kuigi meil on ka härrasid, kes leiavad taksikoeras küllalt häid omadusi. Pr. E. Boustedtil on pruune takse neli kaunist eksemplaari, kes samuti kui hr. B. Erdmanni ja hr. V. Sihle mustad taksid, on korduvalt esinenud kennel klubi näitustel. Koomiliselt armsad on kokker spanielid pikakarvalised madalad nagu karvakera. Neid on näha võrdlemisi vähe. N. Reimanni spanieli „Betty“ ostis V. Malama ja H. Lyräl on neid koguni kaks.

Kõige rikkalikumalt arvuliselt leidub Eestis jahikoeri: inglise ja iiri settereid, pointerid ja saksa linnukoeri, millede arv ulatab sadadesse. Haruldasemad on mustad setterid, milliseid seni on tõuraamatusse registreeritud vaid kolm. Setter on painduva ja pehme iseloomuga ning seega sobiv daamidele, kel tavaliselt ei jatku energiat kangekaelsemate tõugude õpetamiseks.

Pr. Merits ja tema itaalia vallatu shpitsi «Bambino»

Tellige kohe ajakiri „ROMAAN“, sellega loote endale meeldiva naudingi pikkadeks sügisõhtuteks.

SIND olen otsinud

ANNES - MARIE - LAND

(.8 järg.)

„Sa eksid, Ulla, mitte ainult mina üksi, oh ei, — paljud kolleegid mõtlevad nii nagu mina ja usuvad sinusse. Kes sind paremini tunnevad, on kurjad, et sind nii laimatakse.

Ma tean nüüd, kes on selle jutu välja lasknud: Otti Hannemann ja tema ringkond. Otti kadestab sinu eelistatud seisukohta, su väljanägemist, su armastusväärset. Ning kahjuks on ta osanud üles kihutada osa meie kolleegi.“

„Ja Otti nimetas mind oma sõbrannaks,“ ütles Ulla kibedalt. „Olgu sellega kuidas on, igal juhul ma ei sõida lümmele, sa mõistad seda, ma arvan!“

„Loomulikult, mõistan ma sind, Ulla. Aga ilma sinuta ei ole ka minul sellest rõõmu. Tead sa, mis meie teeme? — Ma palun Rolfi meid saata, ning siis teeme kolmekesi ilusa väljasõidu. Tahad sa?“

Oh — ja, Ulla tahtis nii meeleldi.

Ta ei olnud peale oma tagasitulekut veel näinud Rolfi. Aga ta oli väga palju — liigagi palju — mõelnud temast...

Nüüd tundis ta nagu salajast hirmu jälle nägemise ees temaga.

Kui Rolf teab, et teda peetakse šeffi armukeseks? kui ta teda kohtab sama jahedalt ja kerge põlastusega nagu teisedki?

Ta kartused osutusid alusetuiks.

Rolf Braunsberg oli muutmatult südamlük, ta ei püüdnudki varjata oma jälle nägemise rõõmu. Ta hääle toon oli meel soojem kui muidu, ja kui Ulla kohtas ta pilku, siis tõusis aegamisi tütarlapse põsile. Sest see, mida ta luges Rolfi silmist, hämmeldas teda ja õnnestas ühtlasi lõpmatult.

Ulla astus kui unelmas Rolfi ja Käthe vahel läbi sügiskirju metsa. Ta oli lõbus, nagu mitte kaua enam, naljatas ja naeris.

Alles siis, kui nad kohvi juues istusid kõrgustikul asuva kohviku terrassil, haarasid teda jälle kurvad, piinavad mõtted. Kui Rolf teaks, kuidas minust kõneldakse, pöörduks ka tema ära, mõtles ta valuga. Käthe ei ole talle muidugi midagi jutustanud...

Ulla sisemine rahutus kasvas, ta teadis, et ta ei kehtaks seda, kui Rolfi hääl muutuks vähem südamlikuks, ta käitumine tema vastu vähem sõbralikuks.

„Miks olete nüüd korraga nii mõtetes, armuline preili!“ küsis Rolf keset ta kurbi mõtteid.

Ulla vaatas hirmunult, peaaegu segasena talle.

Seal kohtas ta nii osavõtlikku, õrnalt hoolitsevat pilku, mis samas väljendas ka täieliku arusaamist, et ta mõistis: Rolf teab seda — Rolf teab kõik!

Ja ta usub minusse!

Armas, armas Rolf! mõtles ta senitundmatul õnnetundel. Sa oled parim, armsaim inimene maailmas!

Tal oli raske igatsusest, ta oleks tahtnud toetada pea mehe õlale, et nii leida kaitset kõigi vastu, kes olid talle paha teinud.

Teenija pani uue plaadi grammofonile.

„Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind, —
Su pildist jäi vari ja valu!
Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind,
Sind igatsend — enam ei talu!

Ulla kangustus järsku.

„Mis on teiega?“ küsis Rolf imestunult.

Ulla sundis end naeratama. „Ma ei salli seda laulu,“ ütles ta tasa.

„Miks?“ vastas Rolf. „Kas me ei otsi kõik? Kas meie ei käi kõik paljusid salajasi ja peidetud teid, kuni me lõpuks jõuame sihile? — Leida ühtainust inimest, keda meie saatus on määranud? Kuulake ometi!“ Ta ümbses kaasa:

„Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind,
Nüüd oled mul käes, mu süles su pea!
Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind,
Sind olen leidnud, kõik jälle on hea!“

„... kõik jälle on hea!“ ütles Ulla tasa, päris tasa. Ah, oleks kõik hea! Kui rabe on ometi see peotäis inimõnne! — — —

See oli kaks päeva hiljem.

Proua Imogen, kes ise valitses oma varandust, vajas tungivalt äriasjas oma pankiirilt nõu.

Ta helistas direktor Mellenhagenile.

„Ma olen pisut külmetanud, härra direktor, ja ei saa täna välja minna. Oleks see võimalik, et te mulle ühe härra saadaksite, kellega võiksin läbi rääkida selles asjas?“

„Aga meeleldi, armuline proua — ma teen härra Braunsbergile selle ülesandeks.“

Tund hiljem ilmus Rolf Braunsberg proua Imogeni juurde.

Imogen kohtas noortmest, keda ta tundis oma sagedaste pangaskäimiste järele, kõige armastusväärsemalt. Ta teadis, kuidas Mellenhagen teda hindas, ning õnnitles teda nüüd eel-

seisva ametikõrgenduse puhul, millest ta oli juba kuulnud.

Varsti pärast seda olid nad innukas ärilises arutelus.

Seal ilmus toatüdruk. „Preili Kemp tuli ja tahab armulise prouaga rääkida härra Rodewaldti ülesandel.“

„Preili Kemp?“ Proua Imogen otsis oma mälestusis. Siis välgatas see ta silmis. „Ah, minu mehe erasekretär!“

Ta näis korraga ärritatud. „Saatke preili siia kõrvale, salongi!“ Ning tõustes, pöördus ta Braunsbergi poole: „Palun, vabandage mind silmapilguks. Viie minuti pärast olen ma jälle te teenistuses.“

Siis kuulis Rolf Ulla häält kõrvaltoas.

Õrnuse laine tõusis ta südames. Tahtmatult astus ta uksele lähemale. Tal polnud vähimatki mõtet, et kuulatada. Ta tahtis vaid olla ligemal ilusale, salaja armastatud tütarlapsele, neelata endasse ta hääle kõla.

Seepärast silitasid sõnad, mis Ulla rääkis, alul vaid ta kõrvu, ilma et ta oleks püüdnud mõista nende sisu.

Ta kuulis midagi nagu „järele vaadata härra Rodewaldti kirjutuslauas“, siis „tähtsatest kirjadest, mida polevat leida kontoris.“

Ta hakkas alles siis kuulatama, kui proua Imogen algas kõnelema kõrgendatud ja ärritatud häälega.

„Ning siis saadab mu mees just teid, preili? Teil on julgust astuda mu majja?“

Mis pidi see tähendama? Rolf kortsutas mornilt kulme.

Ulla näis rabatuna sellest ootamatust rünnakust.

Ta ei vastanud midagi.

Ning jälle kõlas proua Rodewaldti hääl, veel teravamini, veel solvamalt. „Teil ei tarvitse mind vaadata selliste suurte, imestunud silmadega! Mind ei suuda teie petta oma süütute lapsesilmadega! Olen kõige täpsemalt informeeritud, mu preili! Teie olete kasutanud oma kohta minu mehe juures, et temaga kokeerida kõige häbistavamal kombel! Ärge salake seda! Teie reisisite ju temaga ka Hamburgi ja Breemeni! Teie teate ju ometi, kuidas üldsus selle üle otsustab!“

„Armuline proua — “ Ulla hääl kõlas täiesti murtult, „seda — seda julgete teie mulle öelda — —“

„Teie imestate veel? Kui teil veel kõige vähematki sädet autundest on, siis loobuge kohast minu mehe juures. Jah, ma nõuan teilt seda koguni! Minge, lahkuge temast nii ruttu kui võimalik!“

Seal ei jõudnud Rolf enam kauem pidada.

Ta tõmbas ukse lahti ja astus tütarlapse kõrvale.

Õrna, julgustava pilguga haaras ta saledat kehakest, mis tuge otsides nõjatus vastu tooli.

Ta nägi, et tütarlapse nägu oli surnukahvatu, et ta käed värisesid.

Tõsiselt, mõõdukalt pööras ta proua Imogeni poole.

„Palun andestust, et ma kutsumatult siia sisse tungin. Tahtmatult kuulsin ma pealt teie kõnelust preili Kempiga. — Ning pean teid tungivalt paluma, armuline proua, et võtaksite tagasi oma süüdistused. Mina ei luba, et te haavate preili Kemp. Teil ei ole mingit õigust ega põhjust selleks!“

„Ja milline õigus on teil hakata selle daami kaitsjaks?“ küsis Imogen, vaevaga varjates viha Rolfi vahelesegamise üle.

„Mehe õigus, kellele preili Kemp on usaldanud oma tuleviku, armuline proua,“ vastas ta tõsiselt. „Preili Kemp on minu kihlatu.“

Heike valitses surmavaikus.

Proua Imogen vahtis piiritus üllatuses Rolf Braunsbergile. Ta ei näinud, et ka Ulla oli tuksatunud, et puna ja kahvatus vaheldusid ta näol.

„Teie olete kihlatud preili Kempiga,“ ütles Imogen lõpuks. „Seda ma ei teadnud.“

Mõtted kuhjusid ta peas. Ta tundis Rolf Braunsbergi, ta oli temast palju kuulnud ka direktor Mellenhagenilt. Ning ta teadis, et Rolf kindlasti ei abielluks tütarlapsega, kellele võiks midagi õigusega ette heita.

Siis olen ma küll eksinud? mõtles ta rabatult.

Bob on mingi loba edasi kannud vastutamatu kombel! See kõik ei ole tõsi! Thomas ei ole minu selja taga — —

Talle meenus, et ta polnud ükski.

„Ma olen uskunud jutte ilma katsumata, kas nad vastavad tõsiasjadele. Vabandage minu solvavaid sõnu, preili Kemp,“ ütles ta end vaevaga kogudes. „Ma ei tea, kuidas peaksin sellele kõik heaks tegema, — — andestage mulle ja unustage see!“

Ta otsis asjata südamlikumaid sõnu. Asjade üllatav pööre aheldas ta mõtted. Seepärast pööras ta kähku Braunsbergi poole:

„Lükkame edasi meie kõneluse äriasjus — teiseks korraks, härra Braunsberg,“ ütles ta rutuga, piinlikkust tundes noormehe ees oma äsjase rumala käitumise pärast. „Ma helistan teile panka, siis kui ma tahan asja jätkata. Nägemiseni vahepeal!“

Kerge peanoogutusega Rolfile ja Ullale lahkus ta toast. Kohe selle järele astus toatüdruk sisse ja juhtis nad välja.

Tänaval sammus Ulla vaikides Rolf Braunsbergi kõrval.

Leegitsev puna hiilgas ta põsil, ta ei julgenud vaadata Rolfile.

Nad pöörasid kõrvaltänavasse, lähedal ja kaugel polnud näha ühtegi inimest.

Siis jäi Rolf seisma: „Armuline preili,“ algas ta tasa. „Ärge olge mulle kuri, et ma sel-

Hiljuti abiellusid Haridusliidu instruktor Neeme Ruus ja prl. Linda Aruküll.

leks, et teid kaitsta, andsin proua Rodewaltille seletuse, mis ei vasta tõele.“

Ulla vaigis ja hoidis veel ikka pead maas. „Armuline preili — ma ei saanud teisiti talitada. Ma tean, kui tagedalt teid laimatakse. Käthe jutustas mulle kõik.“

Meeleldi oleksin teile abiks, et kaitsta teid kurjade keelte cest. Seepärast palun teid: tarvitage alati, nii kaua kui seda teie kaitseks vaja on, ikka minu seletust. Vaadake endale maailma ees kui minu pruudile.

Ma ei tarvitse teile kinnitada, et teile endale — “ ta takerdus — „et teile endale ei teki sellest vähimaidki kohustusi.“

Ta märkas, kuidas mingi värin tuksatas läbi Ulla solge keha.

„Ma tänan teid, härra Braunsberg — “ vastas ta toonitult. — „Teie aitasite mind äsja välja halvast olukorrast. Aga ma ei tohi kasutada teie abiks valmisolekut.“

„See tähendab, et te lükkate mu ettepaneku tagasi?“

Ulla noogutas kõrvalepööratud silmil.

„Miks?“

„Sest — sest — “ ta vaatas noormehest mööda ja lisas siis nagu mingi järsu otsusega: „Tahaksin teilt midagi küsida, härra Braunsberg. Aga te peate mulle avameelselt tõtt ütlima: Oli see vaid rüütliikkuse tunne, mis teid kihutas minu kaitsele — nagu tolkorral raudteevagunis? Või talitasite teie, seepärast — seepärast nii, et teie tõesti minusse usute?“

Seal nägi Rolf, et ta tund oli tulnud.

Ta võttis Ulla külmad käed omadesse. Ta silmad otsisid õrnas säras tütarlapse pilku.

„Oh, Ulla — armas, rumal, väike Ulla! Rüütliikkus? Ei, Ulla! Ma tegin seda seepärast, et ma sinusse usun — et sa oled mulle armas — ütlemata, üle kõige armas!“

Ulla tõstis kõheldes pilgu üles noormehe poole.

Kui ta luges viimase silmist ta sõnade kinnitust, tundis ta end korraga vabastatuna kui mingist raskest painajast.

Kõik, mis teda viimasel ajal oli rusunud ja häirinud, kadus ieenesest. Ta hingas kord sügavalt ja laskis siis õnnelikult neratades sündida, et Rolf haaras ta oma embusse ja suudles ta vabisevaid huuli. —

Kaks päeva hiljem — Ulla oli Rolfi nõudel loobunud kohast kaubamajas, kui ta oma sõbrannade ringist oli leidnud tubli järeltulija Rodewaldti crasekretäri kohale — seisis ühel vähem claval tänaval Bob von Iserloh järsku tütarlapse ees.

„Teie, preili Ulla. Meie ei ole teineteist kaua näinud!“

Ulla taandus ühe sammu. Ta nägu muutus võõraks ja külmaks.

„Meil ei ole midagi enam teineteisele öelda, härra von Iserloh!“

„Ah, Ullake, ära ole ometi nii vihakandja? Vaata, ma olen ikka oodanud juhust, et siin näha ja sult vabandust paluda tookordsete rumalate vihjete eest!“

„Rumalateks vihjeteks nimetad sa seda!“ Ulla naeratas kibedalt. „Aga ma palun nüüd, vabastage mulle tee. Mul on väga kiire.“

Iserloh vaatas ringi.

Tänav oli inimtühi.

„Ulla — “ ta hääl kõlas nüüd kähedalt, tagaetu ilme lamas ta silmis. „Kuula mind vaid hetk. Ma — ma tahaksin sinult midagi paluda! Ulla, ma ei tea ühtegi pääseteed — võib olla saad sina mind aidata — mõtle sellele, et sa mind kord väga armastasid!“

Ulla vaatas talle liikumatul ilmel. Jah, Ulla mõtles sellele, et oli teda kord armastanud. Ning ta ei suutnud täna seda enam mõista. Et teda kohe algusest peale läbi ei näinud, oli talle nüüd arusaamatu.

Täna polnud neil hallidel silmadel, mis nii ilusasti vaadata võisid, sellel kitsal, rassilisel näol enam mingit mõju Ullale.

Ulla teadis, et selle külgetõmbava välimuse taga peitus püsimat, väheusaldatav iseloom.

Mida Ulla tema vastu tundis, oli vaid kaastunne. Ta tundis, et Bob oli kuidagi hädas, ning ta poleks olnud kellegi naine, kui ta poleks evinud tahet aidata teda viimast korda.

„Mis võin ma teie heaks teha?“ küsis ta tagasihoidlikult.

„Ma ei saa seda teile siin seletada,“ vastas Iserloh ruttu, tahtmatult kukkudes ka vormilise „teie“ peale. „Seal üleval on väike kohvik — kui teie tahaksite kinkida mulle vee- randtunni — ma palun teid, Ulla, tulge!“

Tütarlaps mõtles hetke.

Rolf Braunsberg mõistaks teda, kui ta tal- le kõik seletaks. Rolf usaldas teda ja oli suur- rejooneline.

„Hea, ma tulen. Aga mul ei ole rohkem kui kümme minutit aega teie jaoks.“

Väike kohvik oli sel kellaajal peaaegu tühi. Ühte nurka võtsid nad istet. Seal oli võimalik jutelda segamatult.

Rahutute, katkendlikkude liigutustega võt- tis Iserloh seljast mantli ja kübara peast. Ulla vaatles teda tummalt.

Kui palju oli Bob ajajooksul muutunud. Tu- medad varjud palistasid ta silmi, millel oli väsinud ilme, nägu oli kõhn ja kraavitatud kortsudest.

„Ma olen ühte protsessi segatud, Ulla,“ al- gas ta kähisevalt pärast seda, kui kellner oli eemaldunud. „Ühte väga ebameeldivasse pro- sessi. Ah, Ulla, mul on vedanud nii halvasti viimastel kuudel. Mu õnnetu võistlus- kiring — —“

„Sa ei ole juba pikemal ajal ühtegi võist- lust enam kaasa teinud, Bob,“ ütles Ulla. „Kau- bamajas räägiti sellest.“

„Ei — ma olin ikka Kronbachis — hobuste võiduajamistel. Need huvitasid mind rohkem kui mu võidusõidu autod. Kägu teab, mis on mulle sisse tikkunud. Ma olin ikka seikleja — ja jään selleks alati. Minust ei saa sellepärast kunagi midagi. Ja — kellel kord on kerge- meelsus veres, seda ei saa aidata.“

Õppisin tundma paari jokey'd, — endised vene ohvitserid. Need võtsid mind alati kaasa Kronbachi. Ning pärast seda jätkus see veini- lokaalis.

Kui ma siis võistleva pidin, värisesid käed nii, et ma vaevalt jaksasin hoida rooliratast. Seega oli asi läbi.“ Ta jõllitas enda ette.

Ullal hakkas ebamugav. „Ja nüüd?“ küsis ta. „Mis on teil nüüd ees?“

„Nüüd?“ Bob vahtis talle kangelt. „Nüüd pean ma lahkuma! Nii ruttu kui võimalik! Ära Eilenburgist. Prokuratuur kahtlustab — —“

Ullal oli vaeva, et mitte karjatada.

„Prokuratuur — “ kogeles ta arusaamatult.

Bob noogutas. „Ei kesta enam kaua, siis leiavad nad tõendusi, et ka mina — — — ah, neetud! See käib mulle kaela peale. Ma pean põgenema, enne kui see nii kaugel on!“

„Jah, aga — mis saan mina — —“

„Ulla!“ Iserlohi silmad põlesid. „Su isa on ometi pangas ametis. Mellenhageni juures! Sa jutustasid mulle kord ta 25-aasta juubelist.“

Su isa on seega üks vanemaid, lugupeetu- maid ametnikke pangas! Tal on usaldus! Kas ta ei võiks — — — ma mõtlen, Mellenhagen annab talle ometi kindlasti, kui ta palub, laenu — —“

Ulla mõistis.

Ta silmade ees läks tumedaks.

Ta sõrmed pigistasid kramplikult käsitas- kut.

Niisiis, raha tahtis Bob! Ta vajab raha, et põgeneda! Et pääseda ähvardavast vangistu- sest!

Nii kaugele oli ta langenud! Prokuratuur oli tal jälil — ja minu juurde tuli ta raha pä- rast! sööstis läbi Ulla pea.

Ulla tundis paha maiku keelel.

„Ma maksan selle teile kõik tagasi — “ jatkas Bob innukalt. „Kõik. Kui ma ainult väl- jas olen! — — Ma lähen Lõuna-Ameerikasse. Mõnele kohale. Saan inimeseks!“

Ulla raputas pead.

Bob ei muuda ennast kunagi. Kõik ta head mõtted lendavad kui haganad, kui tal jälle ra- ha on käes!

Ulla tõusis.

„Kui kahju mul ka on, Bob — ma ei saa aidata. Isal on selleks liiga palju südametun- nistust, et ta laenu võtaks teadmata, kas ta seda kunagi suudaks tagasi maksta. Ja kui te

olete patustanud seaduste vastu, siis peate ka karistust kandma. Tõesti ma kahetsen, Bob — “

Ka Iserloh oli üles tõusnud. Ta nägu oli värvita, aga ta püüdis näida rahulik.

„Kui see tõesti ei ole võimalik... Ärge olge kuri, Ulla, et ma tülitasin teid oma hädadega.“

„Kuri? Ei, kuri ma ei ole. Ainult kurb, et teiega on lood niikaugel, Bob!“

Endise muretuse helk levis üle Bobi näo. „Küll see muutub juba jälle teiseks. Ainult hetkel — hetkel olen ma rumalasa kitsikus. Ma pean veel vaatama, ehk võib mind aidata mõni mu sõpru. Nad mõistavad — — “

Jah, Ulla mõistis ka ilma, et ta kõneleks: ta sõbrad olid teda juba aidanud nii tihti, ilma et oleksid tagasi saanud laenatud raha. Vaevalt neist nüüd keegi läheks veel liimile!

Bob maksis kohvi eest, mida tema ega ka Ulla polnud puudutanud.

Nad astusid tänavale.

„Elage hästi, Ulla — “ Iserloh ei teadnud, kas anda talle käsi või mitte. Aga Ulla ulatas noormehcle selle. „Elage hästi, Bob. Ja võib olla — võib olla leiate veel jõudu, et anda oma elule teist suunda!“

„Ärge kandke minu pärast mingit muret — “ Oli see võimalik? Ta naeris jälle muretult? „Ja teie, Ulla? Olete te õnnelik?“

Pehme naeratus selgitas tütarlapse näo. „Jah! Ma olen väga õnnelik. Ma — ma olen kihlatud — — “

„Nii? Noh, õnnitlen siis!“ See kõlas pisut valulikult.

Ulla Kemp noogutas talle veel kord, siis läks ta ruttu edasi, ilma et oleks veel kordagi tagasi vaadanud.

Bob von Iserloh vaatas talle hetke järele, siis pööras ta aeglaselt ära ja sammus kesklinna poole. — —

Nädal võis olla möödunud.

Proua Imogen oli lõunatanud oma abikaasaga ja tõusis nüüd mööda treppi suvila teisele korrale, et minna oma buduaari. Ta mees oli läinud oma töötuppa.

Seal kõlistati välisukse juures, ning ülemisel trepiastmel seistes, nägi Imogen Bob von Iserlohi sisse astuvat.

Ta kummardus üle trepi käsipuu.

„Bob! Miks ei ole sa end nii kaua näidanud?“

„Tere, Imogen! Mul oli vähe aega. On Thomas kodus?“

„Ta on oma töötoas.“

„Nii? Siis „adieu“ sedapuhku!“ Ta viipas käega Imogenile põgusa tervituse ja koputas Rodewaldti uksele.

Rabatult vaatas Imogen talle järele.

Kui imelik, peaaegu ebaviisakalt käitus ta praegu minuga! mõtles proua Imogen.

Pead raputades astus ta oma buduaari, laskus diivanile ja võttis raamatu kätte. Aga ta

ei saanud lugeda. Mõte Bobist ei lahkunud temast.

Ta polnud temaga veel kõnelda saanud Ulla Kempil kohta lendu lastud laimu üle. Imogen uskus nüüd, et Ulla oli süütu. Aga ta ei teadnud veel: oli Bob teadlikult valetanud või lihtsalt mõtlematult korranud seda, mis teised ette kõnelesid?

Imogen tõusis ja pani raamatu ära.

Vastupanematule tungile järgnedes läks ta alumisele korrale. Ta tahtis kaasa elada kõnele Bobi ja oma mehe vahel.

Juba koridoris kuulis ta Tommy rahulikku, sissetungivat häält.

„See on viimane kord, Bob — — katsu nüüd ometi lõpuks võita oma kergemeelsus! Tee, mida sa käid, ei ole õige. Ta ei vii üles vaid ikka rohkem ja rohkem alla. Ma hoiatan sind, Bob!“

Imogen astus sisse.

Thomas vaatas talle pisut imestunult vastu, kuna Iserloh vahtis talt nõrutult mööda. Viimane korts seisis põiki ta laubal.

Bob tõusis ja ütles hooletult:

„Ma võin siis nüüd jätta jumalaga, jah? Mul on aega vähe...“

Imogen silmitses teda teravalt.

Ta nägi, kuidas Bob Rodewaldti kirjutuslauast möödudes, kiire liigutusega, mida ta tahtis varjata, võttis kitsa paberilehe ja peitis selle taskusse.

Imogeni silmad olid teravad. Ta oli kohe näinud, et paberileht ei võinud midagi muud olla kui tšekk. Üllatus röövis talt peaaegu kõnevõime.

Raha?

Bob võttis raha ta mehelt?

Imogen oli pidanud Bobi väga varanduslikuks, oma ülesastumise järele näis ta käsutavat suurte kapitalide üle. Ning mis pidid tähendama Thomase hoiatavad sõnad, mida ta oli äsja tahtmatult kuulnud?

„Ei, Bob, ei,“ ütles Imogen ruttu talle teed sulgedes. „Sa ei tohi veel minna. Ma tahan lõpuks selgust saada. Teil on saladused omavahel, sul ja Tomil. Ma tahan kõik teada. Mis tahtsid sa äsja Tomilt, Bob? Ja mis juhtus tolkorral, enne minu sõitu Cannes'i, teie vahel?“

Iserloh vaikis.

Ta näris vihaseks oma huuli.

Seal vaatas Imogen oma abikaasale. „Kas ei taha sa mulle vastata, Tom?“

Hetke vaatas talle Rodewaldt uurivalt. Siis libisesid ta silmad tõsistena Bobile.

„Ma ei saa seda sulle öelda, Imogen. Aga Bobilt saad sa teada tõe. Bob ei ole arg, ta tunnistab sulle kõik.“

Lühikese noogutusega lahkus Rodewaldt toast ja jättis nad kahekesi.

„Noh, Bob — ma ootan.“

Iserloh seisis hetke kõheldes.

Siis tuksatas ta järsult, võitis kübara ja kepi ja hüüdis ärritatult:

„Mul ei ole tõesti aega, Imogen — täna mitte. Ma ei mõista üldse mitte — — — — noh ela hästi, Imogen!“ Järgmisel hetkel langes uks ta taga paukudes kinni.

Proua Imogen istus aga veel kaua väga järelmõtlikult laias tugitoolis abikaasa kirjutuslaua ees. Ning veel järelmõtlikumaks muutus ta, kui ta mõned päevad hiljem luges kohalikust lehest lühikest teadet:

„Nagu meie kuuleme, on süüdistus suures pettuses protsessis prokuröri korraldusel laiendatud ka tuntud võidusõitja Bob von Iserloh'le.“

Ta luges neid ridu kaks korda.

Siis toetas ta pea kätele ja mõtles järele täielikus rahus kogu oma elu, oma abielu Thomas Rodewaldtiga, oma sõpruse Bob von Iserloh'ga ning viimaste kuude sekeldused ja eksiused.

Tund hiljem rõivastus ta väljaminekuks, laskis tuua oma väikese auto garaashist ja sõitis abikaasa kaubamajja.

Ta ehmus, kui ta nägi suuri vaateaknaid kaetuna.

Siis meenus talle: Inventuur! „Ka-Ro“ oli täna suletud publikule.

Kähku tõusis ta mööda treppi oma mehe kontori.

Eestoas istus boy, pea asetatud lauale laotatud kätele. Väsimus ja igavus olid teda võitnud: ta magas.

Naeratades möödus tast Imogen ja astus lühikese koputuse järele Rodewaldti crakontorisse.

See oli tühi.

Ka kõrvalolevates tubades ei olnud näha kedagi.

Nüüd pidi ta ometi äratama boy. Ta puudutas kergelt poisikese kätt. Unisena hüppas boy üles ja vahtis talle hirmunult.

„Kus on härra Rodewaldt?“ küsis Imogen.

„Härra Rodewaldt — ta on —“ kogeles boy ja ütles siis ühel hoobil: „Härra Rodewaldt ei ole täna kõnelemiseks. Meil on inventuur.“

„Minuga ta juba kõneleb,“ naeratas Imogen. „Olen proua Rodewaldt.“

Väikese poisi silmad läksid pärani.

Siis sirgus ta järsku ja pani käe mütsi ääre:

„Härra Rodewaldt on kogu personaliga ülevallakaupade osakonnas. Jagatakse preemiaid.“

Proua Imogenile meenus: Thomas oli, et kihutada oma teenijate indu, sisse seadnud erilise korralduse. Ta pani välja rahapreemiaid, mida ta jagas iga kuu lõpul neile tee-

nijaile, kes olid eriti silma paistnud oma saavutuste ja innuga.

Imogen tõusis kiiresti teisele korrale.

Suures saalis seisis äriteenijad tihedas hunkus. Imogen võis täiesti märkamatuks sisse astuda. Tasa asetus ta teiste taha. Tal õnnestus teiste peade vahelt heita pilku oma mehele.

Thomas seisis, suur ja imponeeriv, laua ees, ta kõrval üks kontorist ja personaalšeff. Ta luges parajasti nende nimesid, kes seekord pidid saama preemiaid, ning lisas vahel sekka mõne kohta erilise tunnustuse sõna.

Kogu personaal kuulas hääletu pingega.

Ja kui Imogen seda pilti vaatas: oma meest kelle selge, energiline hääл täitis ruumi, ta alluvaid, kes ootasid respektikas vaikuses — siis tuli talle mees ette kui kuningas oma väikeses riigis.

Sel hetkel alles mõistis Imogen teda täielikult; ta aimas, et Tom oli siin, ainult siin omal kohal, et ta oleks talitanud oma olemuse vastaselt, kui ta oleks naise soovidele järele andes loobunud ärist.

Mitte iialgi varem polnud Imogen talle nii uhke olnud, kui sel hetkel, ta armastas teda nüüd rohkem kui kunagi varem.

Kuidas oli see võimalik olnud, mõtles ta häbenedes, et ma senini osutasin talle nii vähe arusaamist?

Kui Rodewaldt oli nimetanud viimase nime, personaali seas tekkis liikumine. Hakati saalist lahkuma. Aga seal tõstis Rodewaldt käe.

„Üks silmapilk, palun! Ma ei ole veel lõpul!“

Ja kui kõik jälle ootusrikkalt pead tema poole pöörasid, algas ta, haarates tõsise pilguga koosolijaid:

„Ma sain alles eila teada, kuidas teie olete solvanud preili Kempit tameda laimuga. Seepärast ei taha ma seda võimalust mööda lasta teile ütlemata, et teie sellega olete teinud minu naissekretärele kibedat ülekohtu. Preili Kemp on oma tagasihoidliku, läbi-läbi daamiliku olemuse, oma tubliduse ja hoolsusega ära teeninud õiguse meie kõigi kõrgeimale tunnustusele. Ma võin neid teie seast vaid kibedalt laita, kes ei ole häbenenud ta au laimata vastutamatu lobaga.“

Ta näis seda mitte märkavat, et Otti Hanemann, kes seisis tihedalt ta ees, muutus punaseks ja segaseks ning langetas häbitatult pea. Rahulikult jatkas ta:

„Igal kutsel on oma au, ning ma olen kujutlenud endale meie kõigi tingimatut ühtehoidmist „seltsimehelikkuse“ ja „ametivennalikkuse“ ilusate loosungite all. Kas teie ei ole mõelnud, et teie sellega heitsite halba valgust ka endile, solvates niiviisi kaasteenijat ilma pise-magi tõenduseta tema süü kohta? — Preili Kemp on minu sügavaks kahetsuseks loobunud oma kihluse ja peatse abiellumise tõttu

teenistusest minu juures. Ma loodan, et teie ei tee ta järeltulijale, kes homme astub ametisse, elu nii raskeks, ning mõistate, et erasekretär ei ole šeffi mingi eriline lemmik, vaid lihtsalt ustav kaastööline — See on kõik, mis ma teile üelda tahtsin. —“

Aeglaselt, piinlikus vaikuses tungisid kõik ukse poole.

Lõpuks jäi veel ainult Imogen saali.

Ta oli mehe sõnu kuulanud säravail silmil. Tom! mõtles ta. Mu armas, armas Tom! Kuidas olen talle teinud ülekohut, kui väiklane ja lapsik ma olen olnud!

Ning seal tabas ta end mõttelt: Kui ma oleksin ta naissekretär ja igapäev eviksin võimaluse näha teda ta ülevas jõu ja headuse rahu — ma armuksin ka temasse.

Imogen läks mehe juure, kes kavatses just lahkuda saalist.

„Sina siin, Imogen?“ Ta näis mitte usaldavat oma silmi.

Siis sirutas ta mõlemad käed naisele vastu, kuna õnnelik ilme selgitas ta näo. „Sina tuled siia — minu juure?“

Imogen noogutas vaikselts.

Armas, naiselikult pehme naeratus, mida mees polnud veel kunagi näinud, mängles ümber naise huulte.

See ei olnud too Imogen, keda ta senini tundnud — see oli uus Imogen, naine, keda ta oli igatsenud.

„Jah, Tommy,“ ütles ta lihtsalt, „ma tulen sinu juure. Ma ei saa kahjuks küll olla sulle erasekretäriks — aga ma usun, sa võid väga hästi tarvitada ka mõistlikuks muutunud, sinu huvidega kooskõlastatud naist. Jah?“

Mees võttis ta pea oma käte vahele ja vaatas talle kaua uurivalts silmi. „Imogen, sa tahad tõesti mind aidata? Olla mu hea seltsimees ka raskustes? Sa ei piina mind enam soovidega, mida ma ei saa täita?“

„Ma tahan seda, Tom —“

„See ei ole kerge, Imogen. Sa ei tunne end ise. Ikka jälle tulevad tunnid, mil su vana jonnakus, su nõudlik olemus läbi murrab. Kas ei tunne sa jälle end kõrvaletõugatuna ja hooletusse jäetuna, kui ma tööst ülekoormatuna ei leia alati sinu jaoks aega?“

„Miks küsid sa nii palju, Thomas? Mul on sellele vaid üks vastus: Ma armastan sind, ja ma palun sind, andesta mulle, kui ma sulle nii tihti ülekohut tegin ja sind valesti mõistsin!“

Seal tõmbas mees ta juubeldades kaenlasse.

„Imogen — mu naine, mu hea seltsimees!“

Ja siis, kui nad käsikäes trepist alle astusid, hüüdis mees rõõmsalt:

„Tänast päeva peab pühitsema, armsam! Täna teeme tasa meie Heidelbergist kojutuleku järele kavatsatud souper! Oled sa nõus?“

„Jah, Thomas. Aga enne tahaksin ma sinuga koos ühe käigu teha, mis on mul väga südame ligi. Kas sa ei maininud lõunasöögi ajal, et sinu naissekretär preili Kemp pühitseb täna oma kihlust Rolf Braunsbergiga?“

Mees noogutas imestunult. „Muidugi.“

„Sõidame sinna, Tom, ja õnnitleme isiklikult. Ja enne läheme lilleärri ja otsime preili Kempit jaoks ilusamaid roose, mis sellel aastal saada on. Või pea! Ma tean veel midagi palju, palju ilusamat — — —“

Ja kui Ulla kodus helisesid kutsutute õnnesoovid ikka rõõmsamalt, kõlas äkki päris tasa, siis valjumini ja valjumini hoovist, kus seisis salgake muusikante:

„Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind,
Nüüd oled mul käes, mu süles su pea!
Sind olen otsind,
Kõiki ma trotsind,
Sind olen leidnud, kõik jälle on hea!“

„Noh, Ullake?“ ütles Rolf ja tõmbas embusse punastava tütarlapse, kes oli avanud akna pärani.

Liigutatult pani Ulla käe ümber nooremehe kaela ja juubeldas:

„Sind olen otsind — ja nüüd tõesti, tõesti kõik jälle on hea!“

(Lõpp.)

Teate, et...

Igaüks meist tarvitab päevas tosin tuletikku. Eestis tarvitatakse aastas 5,5 miljardit tuletikku.

Rooma keiser Caracalla ehitas aastal 216 p. Kr. s. hiiglasauna, kus oli 1600 marmoristat ja ruumi 3000 saunalisele.

Kontuisud olid juba vanemal kiviajal tarvitusel. Vaichitustel tarvitati neid talvisel ajal liikumisvahendina.

Vanaaja rikkaim mees ei olnud mitte Krösus, vaid rooma keiser Augustus, kes omaks võis tunnistada varandust, mille väärtus ulatas üle kahekümne miljardi sesterti.

See on hirmus!

„Hirmus on see kui kaelkirjakul on kaelahaigus.“

„Ka elevanti, kellel on nohu, ei tarvitse kahetseda!“

„Kuid on veel midagi hullumat!“

„Ja see oleks?“

„Kui kirbul on konnasilmad!“

Kooliõpetaja: „Isade patud nuheldakse laste kätte. Kas keegi võiks selle kohta mingi näite tuua?“

Priidu: „Jah, härra õpetaja, kui isad aitavad omi lapsi nende koolitöis.“

Väljaandja Jakob Loosalu.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48

„Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastas 3 kr., aastas 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut

J. & A. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Worth, Chanel, Creed demonstreerivad

Pariis, septembris.

Kui küsida, mis on moodne, võib sellele vastata ühe sõnaga: kõik. Uus mood on sedavõrd vahelduv, et selle kindlate joonte määramine on tänamatu ülesanne.

Kuued, näit., on enamasti sirged, sageli shliitsiga, ent sellest domineerivast joonest hoolimata leidub moesalonge, kes soovivad ümmarguseks lõigatud, alt laienevaid kuubi (Chanel, Schiaparelli) ja teisi, kes demonstreerivad mõlemaid (Patou, Jenny). Pealelõuna- ja õhtukleitidel on kuue laius koondatud taha. Chanel eelistab isegi tagant pikemaid kuubi. Schiaparelli taas pakub ümberpöördult: kuue laius koondub ette, olles tõstetud pisut kõrgemale ja muutes seega kuue eest lühemaks. Ent nende vastupidiste tendentsidega ei lõpe veel kuubede asetelu. Õhtukleitidel on näha põlvini kitsaid ja alt laiadena lainetavaid kuubi, originaalseid krinoliineffektidega, ning isegi pihast kitsaid, endistele stiilkleitidele sarnlevaid kuubi on ilmunud moedemonstratsioonidele. Augustabernard ja Schiaparelli serveerivad lõbusaid õhtukleitide modelle, millel kuub laieneb põlvest peale krinoliinina, meenutades lambivarju. Shlepid on säilinud mitmel Augustabernard' modelle. Sellised shleppidega kleidid liibuvad ülevaalt ümber keha nagu kinnas ja mõjuvad saledail daamel väga kaunitena. Sellist pikka „printsessjoont“ eelistab ka Molyneux oma pealelõuna- ja õhtukleitides, milles shliits ühel või mõlemal küljel ulatub pisut ülalpoole põlvi.

Tavaliste kleitide kuued on enamasti lühikesed, kuid Marcel Rochas näitab ka tänavkleitidel pikemaid kuubi, mis ulatuvad vaid paarikümne sentimeetri kaugusele maast. Molyneux seevastu demonstreerib pävakleitidel senisest lühemaid kuubi ja Worth määrab kuue pikkuse kingade järele! Mida lihtsam king, seda lühem kleit. Tänavune mood ei ole diktaatorlik, vaid jätab ohtralt isiklikku vabadust.

Tänavriietus moodustab sügisel tähtsaima teguri. Siin on oma koha säilitanud kostüüm, mis ei ole ka palju muutnud oma kuju. Jakid on muutunud vaid lühikesiks ja kantakse neid kinninõõbituina kuni kaelani. Sportliku joone saavutamiseks kasutatakse aga kolmveerandjaki suurte taskutega. Sellised jakid on pisut laiemad. Selliseid sportlikke kostüüme kandsid Creedi manekeenid rõõmsavärviliste vestidega soojast, pehmest villast. Ekstravagantseile daamidele oli määratud sportliku kostüümi modell lameevestiga. Creed omab kostüümide alal üldiselt julgeld ideesid. Tema 7/8 pikad sügis-mantlid moodustavad tõelise sensatsiooni: laiad mantlid on kinninõõbitatud ainult kaelast, omades raglaanlõikelised õlad või kasakapluusile sarnlevad mantlid, mida piha kohalt hoiab kinni lai vöö. Mõlema mantli juurde kantakse sirget kuube. Kasakamodell läbib ka uute kasukate kollektsiooni, kusjuures selline kasukas on väga pikk. Kübar on sel puhul samasugusest karusnahast kasakamüts. Seejuures demonstreerivad moeateljeed enam tavalise löikega mantleid, nõõpidega või ilma, vööga või vööta, madalate või kõrgete kraedega (Worthil oli n. n. sõjaväelasekraesid). Ühenduses seega võib mainida, et muhvid on väga pikad ja kitsad.

Pisiasjade leiutamises on Pariisi ateljeed alati andekad. Molyneux näitab pika käise juurde kindaid kleidi materjalist. Tuunikpluus on samuti üks tema leiutisi, mis on saavutanud juba praegu suure poolehoidu. Kostüümi juurde soovitab ta kindaid samavärvilisest nahast.

Dekoltee küsimus on iga talvessonni alul suurima tähtsusega. Sellest oleneb, kas vajab daam tingimata uut tualetti või suudab ta ümbertegemisega varustada end ballisessoniks. Seljadedekoltee küsimus on nihkunud tahaplaanile. Nähtavasti ei saavuta see eesoleval talvel enam sellist poolehoidu kui möödunud sesoonil. Üldiselt osutavad dekolteed tendentsi muutuda ümmargu-

Õhtukleit ja pealelõunakleit —
Molyneux' Modell.

semaks. Ent leidub ka neljanurgelisi ja isegi peaaegu horisontaalseid.

Kübarais avaldub siiski Pariisi moeateljeede fantaasia elavaimal kujul. Kübarate alal valitseb täieline kaos. Võib näha korstnakujulisi, jahimehe kaabusid, taldrekuid, türk-lase mütsi, fashistimütse, kokamütse — Babyioni segadus, milles on raske ennustada, milline kuju vallutab turu. Modistinite fantaasia on haaranud ka kammijaid, sest soengute mitmekesisus on „peadpööriv“. Lokitud, siledaid, lühikeseks lõigatud, pikaks kasvatatud...

Tõepoolest, sel aastal on kõik moodne. Naistel ei ole tarvis vaevata oma päid moe otsimisega — nad ei leia seda.

Laialdastele
rahvahulkadele
on „Tutuleht“
põnevate juttude
ja romaanidega.

